

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/I/2025/421000353391

**NÁVRH METODICKÉHO POSTUPU ÚČTOVANIA
DOTÁCIÍ AKO PRIAMEJ PODPORY EKO-SCHÉMY PRE
POĽNOHOSPODÁRSKE PODNIKY V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Diplomová práca

2025

Bc. Nina Novomestská

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**NÁVRH METODICKÉHO POSTUPU ÚČTOVANIA
DOTÁCIÍ AKO PRIAMEJ PODPORY EKO-SCHÉMY PRE
POĽNOHOSPODÁRSKE PODNIKY V PODMIENKACH
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo
Študijný odbor: Účtovníctvo a audítorstvo
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva FHI
Vedúca záverečnej práce: Ing. Kornélia Lovciová, PhD.

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcej diplomovej práce Ing. Kornélii Lovciovej, PhD. za pomoc, ochotu a za príjemný a férový prístup počas písania práce.

ABSTRAKT

NOVOMESTSKÁ, Nina: *Návrh metodického postupu účtovania dotácií ako priamej podpory eko-schémy pre poľnohospodárske podniky v podmienkach Slovenskej republiky* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva – Vedúca záverečnej práce: Ing. Kornélia Lovciová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2025, 73 s.

Diplomová práca je vypracovaná na tému *Návrh metodického postupu účtovania dotácií ako priamej podpory eko-schémy pre poľnohospodárske podniky v podmienkach Slovenskej republiky*. Cieľom diplomovej práce je poukázať a rozobrať výhody a nevýhody viažuce sa na oblasť eko-schém ako formy podpory pre poľnohospodárske subjekty a predstaviť metodický návrh postupu účtovania dotácií ako priamej podpory eko-schém pre poľnohospodárov v Slovenskej republike. Diplomová práca je rozdelená do troch ucelených kapitol. Pre lepšiu orientáciu a prehľadnosť práca obsahuje jedenásť tabuliek, dva grafy, šesťnásť obrázkov a dve schémy. V prvej kapitole sme sa zamerali na teoretické definovanie jednotlivých dotácií, ktorých súčasťou sú aj eko-schémy. Okrem základného vymedzenia sme uviedli aj podmienky potrebné pre vznik nároku na podporu plynúcu z eko-schém. Taktiež sme uviedli aj účtovné prípady viažuce sa na túto oblasť. V druhej kapitole sme definovali hlavný cieľ, čiastkové ciele a metodiku našej diplomovej práce. Tretia kapitola je zameraná na praktické zobrazenie skúmanej témy. Na základe údajov z praxe sme detailne rozobrali všetky povinnosti poľnohospodára viažuce sa na proces podávania žiadosti o dotácie. V závere praktickej časti zároveň uvádzame niekoľko výhod a nevýhod viažucich sa na oblasť eko-schém a dotácií ako celku, a rovnako aj zhrnutie danej problematiky v podobe schémy, ktorá obsahuje metodický návrh postupu účtovania eko-schém.

Kľúčové slová:

eko-schémy, dotácie, poľnohospodárske subjekty, priame platby

ABSTRACT

NOVOMESTSKÁ, Nina: *Proposal for a methodical procedure for the accounting of subsidies as direct support of the eco-scheme for agricultural enterprises in the conditions of the Slovak Republic* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Advisor: Ing. Kornélia Lovciová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2025, 73 p.

The diploma thesis is elaborated on the topic of Proposal for a methodical procedure for the accounting of subsidies as direct support of the eco-scheme for agricultural enterprises in the conditions of the Slovak Republic. The aim of the thesis is to highlight and analyse the advantages and disadvantages associated with eco-schemes as a form of support for agricultural entities and to present a methodological proposal for the procedure of accounting for subsidies as direct support for eco-schemes for farmers in the Slovak Republic. The diploma thesis is divided into three integrated chapters. For better orientation, thesis includes eleven tables, two graphs, sixteen images and two schemes. In the first chapter, we focused on defining individual subsidies and eco-schemes from a theoretical point of view. In addition to the basic definition, we have also listed the conditions necessary for the entitlement to support resulting from eco-schemes. Furthermore, we also presented accounting cases related to this area. In the second chapter, we defined the main goal, partial goals, and methodology of our diploma thesis. The third chapter focuses on the practical representation of the researched topic. Based on practical data, we have analysed in detail all the obligations of the farmer related to the process of applying for subsidies. At the end of the practical section, we also listed several advantages and disadvantages associated with eco-schemes and subsidies, as well as a summary of the issue in the form of a scheme that contains a methodological proposal of the procedure for accounting for eco-schemes.

Key words:

eco-schemes, subsidies, agricultural entities, direct payments

Obsah

Úvod.....	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	12
1.1 Charakteristika a význam poľnohospodárstva	12
1.1.1 Charakteristika a význam poľnohospodárstva na Slovensku	12
1.2 Dotácie a ich vplyv na poľnohospodársku činnosť na Slovensku	14
1.2.1 Druhy dotácií na poľnohospodársku činnosť	14
1.2.2 Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti BISS v I. pilieri SPP	16
1.2.3 Redistributívna platba	18
1.2.4 Podpora mladých farmárov na Slovensku.....	18
1.3 Eko-schémy	21
1.3.1 Celofarmová eko-schéma	22
1.3.2 Zlepšenie štruktúry ornej pôdy – 1. podmienka.....	24
1.3.3 Neproduktívna plocha – 2. podmienka.....	25
1.3.4 Dodržiavanie najväčšej výmery oprávnenej plochy – 3. podmienka.....	26
1.3.5 Plocha vysiatá zmesami pre opalovače – 4. podmienka.....	27
1.3.6 Obhospodarovanie trvalého trávnatého porastu kosením – 5. podmienka ...	28
1.3.7 Obhospodarovanie trvalého trávnatého porastu pasením – 6. podmienka ...	29
1.3.8 Ďalšie podmienky celofarmovej eko-schémy – 7. a 8. podmienka	29
1.3.9 Eko-schéma Dobré životné podmienky zvierat – pastevný chov	30
1.4 Účtovanie dotácií ako priamej podpory pre poľnohospodárske podniky	33
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	35
3 Výsledky práce a diskusia	37
3.1 Podávanie žiadosti o dotácie a náležitosti súvisiace s týmto procesom.....	37
3.1.1 Dokumenty potrebné k podávaniu žiadosti o dotácie pre poľnohospodára Lukáša Slováka	37
3.1.2 Zaznačovanie pozemkov prostredníctvom Geopriestorovej žiadosti o podporu	43
3.1.3 Podávanie žiadosti o dotácie pre poľnohospodára Lukáša Slováka	49
3.2 Kontrola údajov v Geopriestorovej žiadosti o podporu	55
3.3 Účtovné zobrazenie prijatia dotácií Lukáša Slováka	59

3.4	Výhody a nevýhody dotácií ako priamej podpory eko-schém pre poľnohospodárske podniky v podmienkach Slovenskej republiky	61
3.4.1	<i>Výhody eko-schém</i>	61
3.4.2	<i>Nevýhody eko-schém</i>	63
3.5	Odporúčania k zlepšeniu fungovaniu systému nárokovateľnosti dotácií ako priamej podpory eko-schémy pre poľnohospodárske podniky a metodický návrh postupu účtovania dotácií.....	65
3.5.1	<i>Odporúčania</i>	65
3.5.2	<i>Metodický návrh postupu účtovania dotácií v poľnohospodárskych podnikoch</i>	67
	Záver	70
	Zoznam použitej literatúry	71

Zoznam tabuliek, grafov, obrázkov a schém

Tabuľka 1: Plánovaná sadzba základnej podpory BISS v jednotlivých rokoch.....	17
Tabuľka 2: Vývoj sadzieb redistributívnej platby.....	18
Tabuľka 3: Výška sadzby dotácie pre mladých farmárov v jednotlivých rokoch 2023-2027	19
Tabuľka 4: Sadzby celofarmovej eko-schémy v chránenom území a mimo neho	24
Tabuľka 5: Vybrané druhy medziplodín	25
Tabuľka 6: Termíny kosenia TTP	28
Tabuľka 7: Sadzby prislúchajúce k jednotlivým druhom zvierat	32
Tabuľka 8: Výška podpory prislúchajúca na jednotu dobytčiu jednotku.....	32
Tabuľka 9: Vznik nákladov súvisiacich s poľnohospodárskou produkciou.....	34
Tabuľka 10: Účtovné zobrazenie nároku na dotáciu zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov a jej následné inkaso.....	34
Tabuľka 11: Účtovné zobrazenie vzniknutých nákladov a nároku a prijatia prostriedkov plynúcich z dotácií Lukáša Slováka	60
Graf 1: Porovnanie sadzieb podpory BISS v jednotlivých krajinách EÚ (v EUR/ha).....	17
Graf 2: Výška sadzieb podpory pre mladého farmára v jednotlivých štátoch EÚ.....	20
Obrázok 1: Ilustrácia rozdelenia najväčšej výmery oprávnenej plochy biopásom.....	26
Obrázok 2: Vzor tabuľky Evidencie prenajatých a vlastných pozemkov	38
Obrázok 3: Názorná ukážka informácií uvedených v Osvedčení o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania	41
Obrázok 4: Geografické zaznačenie pozemku cez portál GSAA	43
Obrázok 5: Popis zaznačeného pozemku cez portál GSAA.....	44
Obrázok 6: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (1. časť)	45
Obrázok 7: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (2. časť)	46
Obrázok 8: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (3. časť)	46
Obrázok 9: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA týkajúca sa celofarmovej eko- schémy (1. časť).....	47
Obrázok 10: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA týkajúca sa celofarmovej eko- schémy (2. časť).....	48

Obrázok 11: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (1. časť)	52
Obrázok 12: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (2. časť)	53
Obrázok 13: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (3. časť)	54
Obrázok 14: Zoznam príloh k žiadosti o dotácie Lukáša Slováka.....	54
Obrázok 15: Kontrolované kritériá Lukáša Slováka v aplikácii GSAA (1. časť).....	57
Obrázok 16: Kontrolované kritériá Lukáša Slováka v aplikácii GSAA (2. časť).....	58
Schéma 1: Výhody, nevýhody a odporúčania viažuce sa na eko-schémy.....	66
Schéma 2: Zhrnutie riešenej problematiky a metodický návrh účtovania dotácií pre poľnohospodárske podniky.....	68

Zoznam skratiek

HDP	hrubý domáci produkt
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
BISS	Basic income support for sustainability – Základná podpora príjmu
FO	fyzická osoba
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
EPZF	Európsky poľnohospodársky záručný fond
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
OP	oprávnená plocha
POR	prípravky na ochranu rastlín
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
TTP	trvalý trávnatý porast
DJ	dobytčia jednotka
CEHZ	Centrálna evidencia hospodárskych zvierat
IÚD	interný účtovný doklad
VBÚ	výpis z bankového účtu
DPH	daň z pridanej hodnoty
IČO	identifikačné číslo osoby
GSAA	Geopriestorová žiadosť o podporu
VZ	viazaná podpora
AMS	Area monitoring system – Systém plošného monitorovania

Úvod

Poľnohospodárstvo je neoddeliteľnou súčasťou dlhoročnej histórie Slovenska. Stáročia zohrávalo kľúčovú rolu v hospodárení našej krajiny. Poľnohospodárske odvetvie navyše poskytuje priestor na potravinovú sebestačnosť, rozvoj oblastí na vidieku, a v neposlednom rade aj pracovné príležitosti. Tradičnú poľnohospodársku činnosť však postupne nahrádzajú moderné praktiky a prístupy charakteristické pre dnešnú dobu. V dôsledku tohto rozvoja sú v poľnohospodárstve čoraz viac využívané ekologickejšie postupy a metódy, ktoré majú viesť k udržateľnejšiemu pestovaniu rastlín a chovu zvierat. Uvedené udržateľné praktiky sú charakteristické pre systém podpôr nazývaný eko-schémy. A práve tejto forme podpory sa budeme venovať v našej diplomovej práci.

Cieľom diplomovej práce je na základe zistených informácií vytýčiť niekoľko výhod a nevýhod súvisiacich so systémom eko-schém ako priamych podpôr pre poľnohospodárov a návrh postupu účtovania dotácií vyplývajúcich z eko-schémy pre poľnohospodárske podniky.

V prvej kapitole sa budeme venovať teoretickej rovine dotácií pre poľnohospodárov, ktorých súčasťou sú aj priame podpory plynúce z eko-schém. Vymedzujeme si jednotlivé podmienky týkajúce sa eko-schém, ktorých splnenie je základom pre získanie nároku na tieto dotácie. Pre úplnosť rozoberáme ako tento nárok a prijatie finančných prostriedkov z dotácií zachytiť z účtovného hľadiska v poľnohospodárskych podnikoch.

V druhej kapitole definujeme a priblížime hlavný cieľ diplomovej práce, a rovnako aj jej čiastkové ciele. Zároveň uvádzame aj metodické postupy a metodiku práce, ktorou sa k týmto cieľom dopracujeme.

V poslednej tretej kapitole sa zameriavame na výsledky práce, ktoré získame aplikovaním teoretických poznatkov na praktickom príklade. Podrobnejšie si rozoberieme všetky aspekty podávania žiadosti viažuce sa na vzorový príklad. Postupne sú bližšie definované povinné náležitosti potrebné k podávaniu žiadosti, ako napríklad rôzne dokumenty, zaznačovanie jednotlivých pozemkov v aplikácii na to určenej, či podávanie identifikačného listu žiadateľa. Následne budeme pokračovať k samotnému podávaniu žiadosti o dotácie. V neposlednom rade sa zameriame aj na účtovné zobrazenie prijatých finančných prostriedkov plynúcich z dotácií. Na splnenie hlavného cieľa si z nadobudnutých informácií odvodíme výhody a nevýhody, ktorým musia poľnohospodári v súvislostiami s eko-schémami v praxi čeliť.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Cieľom nasledujúcej kapitoly bude postupne rozobrať tematiku poľnohospodárstva na Slovensku, jeho nepopierateľný význam vo väzbe na fungovanie krajiny ako takej, a rovnako aj dôležitosť dotácií ako prostriedku pre správny chod poľnohospodárskych podnikov. Následne sa dostaneme k charakteristike jednotlivých dotácií a eko-schém, ktoré majú za cieľ viesť poľnohospodárstvo na Slovensku čo najviac udržateľným smerom. V závere kapitoly sa zameriame na účtovné zobrazenie súvisiace s poberaním uvedených dotácií.

1.1 Charakteristika a význam poľnohospodárstva

Poľnohospodárstvo je neoddeliteľnou súčasťou každej krajiny. Je dôležité nielen ako podstatná zložka environmentálnej štruktúry štátu, no významný vplyv má aj na ekonomiku a spoločnosť danej krajiny. Zásadným prínosom poľnohospodárstva do ekonomickej sféry je prispievanie k HDP krajiny, no rovnako aj zabezpečovanie zamestnania pre veľké množstvo obyvateľom, najmä na vidieku. Poľnohospodárska výroba otvára dvere mnohým možnostiam pracovných miest, ako napríklad v oblasti pestovania poľnohospodárskych produktov, následne ich spracovania či distribúcie do ďalších spracovateľských reťazcov alebo ku konečným spotrebiteľom. Poľnohospodárstvo je zároveň súčasťou kultúrnej identity a tradícií každej krajiny. Udržateľné poľnohospodárstvo môže navyše prispieť k biodiverzite krajiny, a rovnako aj k zlepšovaniu kvality pôdy. V dnešnej dobe sa navyše na pestovanie poľnohospodárskych plodín využívajú najrôznejšie inovácie a technológie, ktoré zásadným spôsobom zvyšujú efektivitu a udržateľnosť v tomto odvetví.

1.1.1 Charakteristika a význam poľnohospodárstva na Slovensku

Poľnohospodárstvo na Slovensku sa vyznačuje veľkou diverzitou. V našej krajine poľnohospodárstvo zahŕňa pestovanie rozmanitého množstva obilnín, a to najmä pšenice, jačmeňa či kukurice. Veľa poľnohospodárov sa však zaoberá aj špeciálnou rastlinnou výrobou, ktorá predstavuje pestovanie zeleniny a ovocia, a to napríklad pestovanie mrkvy, zemiakov, cibule, jablák, jahôd, kapusty a množstva iných plodín. Na juhozápadnom Slovensku je tiež veľmi rozšírené vinárstvo. História pestovania viniča na Slovensku sa

datuje niekoľko tisíc rokov dozadu. Postupom času sa v jednotlivých oblastiach západného a južného Slovenska vyformovali čisto slovenské odrody vína, ktorými sa Slováci hrdo pýšia nielen v okolitých štátoch, ale aj vo svete.

Okrem rastlinnej výroby na Slovensku dominuje aj živočíšna výroba, ktorá tiež zohráva významnú úlohu v ekonomike krajiny. Pod pojmom živočíšna výroba sa rozumie najmä chov hospodárskych zvierat, a následné spracovanie produktov z nich. Na území Slovenskej republiky je rozšírený prevažne chov hovädzieho dobytku, ošípaných, hydiny a niektoré územia Slovenska sa vyznačujú tradičným chovom oviec a s ním súvisiacim pastierstvom. Medzi hlavné produkty živočíšnej výroby na Slovensku patrí mäso, mlieko a vajcia, no veľmi vyhľadávané sú aj menej rozšírené živočíšne produkty, ako napríklad včelí med alebo ovčia vlna. Medzi slovenské pýchy patrí už spomínaná produkcia mlieka a mliečnych výrobkov, ktorá sa navyše spája nielen s produkciou syrov, jogurtov a tvarohov, no významnou z hľadiska tradícií je aj výroba bryndze, parenice či oštiepkov.

V súčasnosti je čoraz väčší dopyt po bio rastlinných a živočíšnych produktoch, ktoré svoju popularitu získavajú najmä vďaka zvyšujúcemu sa záujmu o zdravší životný štýl obyvateľov. Charakteristickou črtou týchto produktov je ich pestovanie a výroba bez použitia pesticídov, syntetických hnojív či herbicídov. Spomínané bio produkty častokrát pochádzajú z menších fariem, ktoré kladú väčší dôraz na ekologickejšiu formu pestovania plodín, resp. chovu zvierat. Práve chov hospodárskych zvierat bez použitia rôznych antibiotík a hormónov sa teší čoraz väčšej obľube nielen kvôli pozitívnym zdravotným aspektom, ktoré táto bio produkcia prináša spotrebiteľom, no aj z etického hľadiska, ktoré začína byť v dnešnej dobe tiež veľmi dôležité. Trh s bio produktami na Slovensku sa rozvíja čím ďalej tým viac, vďaka zvyšujúcemu sa množstvu farmárov, ktorí čoraz viac uprednostňujú ekologickejšie metódy produkcie výrobkov (Rozvoj vidieka – Európska komisia, 2024). Vplyvom väčšej ponuky bio produktov sa zväčšuje aj ponuka týchto produktov v supermarketoch, čím sa stávajú pre obyvateľov čoraz viac dostupnejšími.

Lokálna produkcia slovenských potravín je podstatnou nielen z hľadiska ekonomiky štátu, no aj z pohľadu potravinovej zabezpečenia obyvateľov. Udržiavanie správneho chodu tohto sektora je kľúčové pre zabezpečenie dostatočného množstva kvalitných a čerstvých potravín pre obyvateľov. Navyše lokálna produkcia zabezpečuje znižovanie závislosti od dovozu potravín z okolitých krajín a vedie k čoraz väčšej sebestačnosti v rastlinnej a živočíšnej produkcii Slovenska.

1.2 Dotácie a ich vplyv na poľnohospodársku činnosť na Slovensku

Stabilita a konkurencieschopnosť agro sektora sú podstatnými ukazovateľmi pre správne fungovanie poľnohospodárstva na Slovensku. Na dosiahnutie takto ideálneho prostredia v uvedenej oblasti, je dôležitá aj podpora zo strany štátu a Európskej únie. Táto podpora má formu priamych platieb, resp. dotácií, bez ktorých by mnoho poľnohospodárskych subjektov čelilo zložitým, najmä finančným výzvam, a ktorých absencia by mohla v mnohých prípadoch ohroziť činnosť a ekonomickú situáciu týchto podnikov. Dotácie predstavujú pre poľnohospodárov stabilný príjem, ktorý je častokrát kľúčovým pre chod najmä malých rodinných fariem. Poľnohospodári sú častokrát vystavovaní rizikám kolísania trhových cien, zmeny klimatických podmienok a rôznym iným nepriaznivým aspektom, ktoré sťažujú výkon ich činnosti. Preto sú práve dotácie nástrojom, ktorý sa snaží čo najviac harmonizovať spomínané negatívne vplyvy, a ktorý zároveň pomáha zabezpečiť dostatok financií na pokrytie nákladov na poľnohospodársku činnosť. Cieľom dotácií vo všeobecnosti je najmä rozvoj a udržanie poľnohospodárstva na Slovensku, no rovnako aj podpora rôznych inovácií a ochrana životného prostredia.

1.2.1 Druhy dotácií na poľnohospodársku činnosť

Dotácie, resp. priame platby určené pre poľnohospodárov na výkon ich činnosti, sú nástrojom Spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“), ktorá má za cieľ podporiť ekonomickú stabilitu, rozvoj a dynamiku vidieka. Táto politika by sa dala nazvať aj strategickým plánom v oblasti podpôr, ktorého zámerom je dosahovanie vytýčených cieľov v oblasti rozvoja poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a vidieckych oblastí na Slovensku v rokoch 2023 až 2027. Zdroje určené na financovanie týchto podpôr sú čerpané z Európskej únie, ktorá vyčlenila na spomínané podpory 3,3 miliardy eur a zo štátneho rozpočtu, ktorého príspevok predstavuje 865 miliónov eur.

SPP sa ďalej rozdeľuje na I. a II. pilier podpôr. Prvý pilier sa zameriava na podporu príjmu poľnohospodárov a fungovanie trhu, a naopak druhý pilier sa sústreďí na spomínaný rozvoj vidieka.

Do I. piliera patria nasledovné podpory:

- základná podpora BISS,
- redistributívna platba,
- podpora mladých farmárov,
- eko-schémy:
 - a) celofarmová eko-schéma,
 - b) pastevný chov,
- viazaná podpora príjmu (Huba, 2023, s. 8).

Medzi viazané podpory príjmu patria viaceré platby, ktoré sú viazané na pestovanie určitých plodín alebo chov vybraných hospodárskych zvierat. Patria k nim priame platby na pestovanie chmeľu, cukrovej repy, rajčiakov, vybraných druhov ovocia a zeleniny s vysokou alebo veľmi vysokou prácnosťou, na chov kôz a oviec, na výkrm určitých kategórií hovädzieho dobytku a na chov kráv chovaných na produkciu mlieka (Podľa Slovensko.sk: Poskytovanie podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb).

Pre lepšie vysvetlenie všetkých súvislostí súvisiacich s priamymi platbami, je potrebné charakterizovať niekoľko pojmov, ktoré budeme neskôr používať.

Prvým dôležitým pojmom je tzv. oprávnená plocha. Pod týmto pojmom sa rozumie taká plocha, ktorú poľnohospodár v danom roku využíva na poľnohospodársku činnosť, resp. využíva ju prevažne na poľnohospodársku činnosť. To znamená, že poľnohospodárska činnosť vykonávaná na tejto ploche nie je významne obmedzená nepoľnohospodárskou činnosťou, ktorá je tiež vykonávaná na danej ploche. Oprávnenou plochou je zároveň aj plocha, ktorá je vyčlenená ako neproduktívna plocha a zarastá úhorom. Je teda zriadená a udržiavaná v dôsledku eko-schémy. Pod charakteristikou tohto pojmu sa tiež rozumie plocha, ktorú pokrýva línia drevín slúžiacich ako vetrolamy, na zalesňovanie alebo výsadba ovocných stromčekov a iných drevín, ktoré slúžia na poľnohospodársku činnosť. Aby vytýčená plocha spĺňala podmienky oprávnenej plochy, je potrebné, aby bola táto plocha poľnohospodárovi k dispozícii k 31. 5. v roku, v ktorom podal žiadosť o dotáciu na túto plochu. Pre možnosť žiadať o dotáciu na oprávnenú plochu, musí byť vymedzenie oprávnenej plochy splnené počas celého kalendárneho roka.

Druhým pojmom dôležitým na pochopenie riešenej problematiky je pojem poľnohospodár, ktorý je zároveň prijímateľom podpory. Zdanlivo jednoduchá charakteristika však v tomto ponímaní naberá trochu iný, zložitejší rozmer. Na to, aby bol

podnikateľský subjekt vykonávajúci poľnohospodársku činnosť považovaný za poľnohospodára, musí spĺňať niekoľko podmienok.

Prvou podmienkou je splnenie podmienky aktívneho poľnohospodára. Za aktívneho poľnohospodára môže byť považovaná fyzická osoba-podnikateľ (ďalej len „FO-podnikateľ“) alebo fyzická osoba-nepodnikateľ (ďalej len „FO-nepodnikateľ“). FO-podnikateľ sa považuje za aktívneho poľnohospodára v prípade, že predmetom podnikania, resp. činnosti alebo druh činnosti zapísaný v Obchodnom registri SR je poľnohospodárska činnosť, iné činnosti súvisiace s poľnohospodárskou činnosťou alebo prevádzkovanie poľnohospodárskeho podniku. Pri FO-nepodnikateľovi sa kritérium aktívneho poľnohospodára posudzuje podľa výšky príjmov z poľnohospodárskej činnosti, resp. podľa výšky priamych platieb za predchádzajúci kalendárny rok. Celkové príjmy z poľnohospodárskej činnosti za predchádzajúci kalendárny rok by mali predstavovať minimálne 1/3 z celkových príjmov tejto osoby za predchádzajúci kalendárny rok. V prípade celkovej sumy priamych platieb by mala ich výška v predchádzajúcom kalendárnom roku tvoriť minimálne 5 % z celkových príjmov z nepoľnohospodárskych činností dosiahnutých v predchádzajúcom kalendárnom roku (Huba, 2023, s. 11)

Druhou podmienkou, ktorá charakterizuje pojem aktívny poľnohospodár je podmienka udržiavania poľnohospodárskej plochy. Rozumie sa tým napríklad zabraňovanie rozširovania náletových drevín a invazívnych druhov rastlín na obhospodarovanej ploche, udržiavanie plochy na pasenie hospodárskych zvierat, ošetrovanie výsadby či kosenie zarastených častí obhospodarovanej plochy.

1.2.2 Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti BISS v I. pilieri SPP

Podpora príjmu BISS, ktorej skratka pochádza z anglického názvu tejto podpory Basic income support for sustainability, by sa dala charakterizovať ako ročná platba na plochu, ktorú predstavujú všetky hektáre, na ktoré možno podať žiadosť o podporu. Týmito plochami sú produkčné plochy, teda také, na ktorých sa v danom roku pestujú poľnohospodárske plodiny, no sú nimi zároveň aj neproduktívne plochy, ako napríklad biopásy či plochy zarastené úhorom. Táto podpora má viesť k zvyšovaniu príjmov poľnohospodárov a má slúžiť ako zábezpeka pri pokrytí časti nákladov, ktoré

poľnohospodár na danú plochu vynaložil. Jej cieľom je tiež garancia minimálnej hodnoty príjmov pre tých poľnohospodárov, ktorí sa aktívne venujú poľnohospodárskej činnosti.

V Tabuľke 1 môžeme vidieť sumu podpory BISS na 1 hektár, ktorá sa v jednotlivých rokoch postupne zvyšuje.

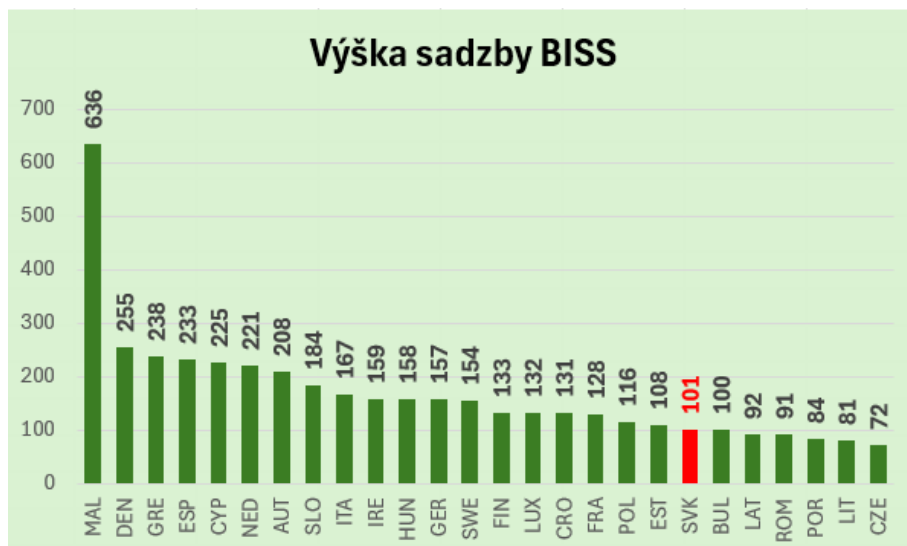
Tabuľka 1: Plánovaná sadzba základnej podpory BISS v jednotlivých rokoch

EUR/ha	2023	2024	2025	2026	2027
Plánovaná sadzba	101,00 €	102,00 €	102,00 €	103,00 €	103,00 €

Zdroj: Huba, 2023, s. 19

Platby BISS majú za úlohu pomáhať farmárom udržať ich priemernú životnú úroveň vo všetkých európskych krajinách. Avšak výška tejto platby je v každom štáte iná. Výšky sadzieb BISS v krajinách Európskej únie môžeme vidieť v Grafe 1. Na vodorovnej osi sú vyobrazené názvy jednotlivých európskych krajín a na zvislej osi sú jednotlivé sadzby dotácií platné v daných krajinách. Údaje zobrazené v Grafe 1 sú za rok 2024.

Graf 1: Porovnanie sadzieb podpory BISS v jednotlivých krajinách EÚ (v EUR/ha)

Zdroj: Huba, 2023, s. 20

V Grafe 1 je uvedená úroveň sadzby BISS na 1 ha oprávnenej plochy je na Slovensku na úrovni 101 EUR/ha. V porovnaní s ostatnými štátmi EÚ sa Slovensko umiestnilo približnej v poslednej tretine najnižších platieb BISS v EÚ. Ide konkrétne o 7. najnižšiu sadzbu medzi krajinami EÚ. Na Grafe 1 tiež môžeme vidieť, že najnižšiu úroveň tejto sadzby

má Česká republika, ktorej výška predstavuje 72 EUR/ha, a naopak neprekonateľne najvyššiu sadzbu má Malta, a to konkrétne 636 EUR/ha. Dôvodom takto vysokej sadzby na Malte je malá rozloha veľkej väčšiny fariem v tomto štáte. Uvedená malá rozloha, ktorá vstupuje do výpočtu celkovej výšky dotácie a vysoká sadzba platby BISS majú v konečnom dôsledku za výsledok výšku dotácie porovnateľnú s inými krajinami v EÚ.

1.2.3 Redistributívna platba

Redistributívna platba sa odvíja od veľkosti plochy, na ktorú žiadateľ žiada uvedenú dotáciu. Výška poskytnutej podpory na 1ha je rozdelená do troch intervalov v závislosti od rozlohy posudzovanej plochy. Prvý interval sa týka prvých 100,99 ha, ktorých sa žiadosť o dotáciu týka. V tomto prípade je výška podpory v roku 2024 na úrovni 80 €/ha. Pri výmerách v intervale od 101 ha po 150 ha je výška podpory na 1ha skresaná na polovicu, teda na 40 €/ha. Ak predmetná výmera presiahne 150 ha, žiadateľ stráca nárok na redistributívnu platbu. Keďže rozlohovo malé, častokrát novozaložené farmy nemôžu benefitovať z rozsahu a vo všeobecnosti sa predpokladá, že sú menej ziskové, cieľom tejto platby je práve finančná podpora spomínaných malých fariem. V Tabuľke 2 je zobrazený plánovaný vývoj výšky redistributívnej platby v priebehu rokov 2023 až 2027.

Tabuľka 2: Vývoj sadzieb redistributívnej platby

EUR/ha	2023	2024	2025	2026	2027
Na prvých 100,99 ha	80,00 €	80,00 €	80,00 €	80,00 €	80,00 €
Na 101-150 ha	40,00 €	40,00 €	40,00 €	40,00 €	40,00 €

Zdroj: Huba, 2023, s. 21

V Tabuľke 2 si môžeme všimnúť, že sadzby redistributívnej platby zostanú v priebehu rokov na rovnakej úrovni, teda nebudú postupom rokov stúpať ani klesať.

1.2.4 Podpora mladých farmárov na Slovensku

Populácia poľnohospodárov na Slovensku sa každým rokom znižuje. Dlhoroční farmári postupne starnú a začína byť čoraz väčšou výzvou motivovať mladých ľudí, aby sa zapojili do poľnohospodárstva. Dôvodom je, že v súčasnej dobe nie je poľnohospodárske

odvetvie atraktívnou voľbou pre mladých ľudí pri výbere povolania a smeru, ktorým by sa chceli vydať. Ak by sme sa na tento problém pozreli zo širšieho hľadiska, zistili by sme, že len necelých 11 % fariem v Európskej únii je riadených mladými poľnohospodármi, ktorých vek nepresahuje 41 rokov. Preto je v záujme nielen Slovenska, ale aj celej Európskej únie prinavrátiť popularitu poľnohospodárskemu odvetviu a presvedčiť potenciálnych mladých farmárov, aby sa uberali týmto smerom.

Nástrojom na dosiahnutie tohto cieľa by okrem iného mala byť aj dotácia pre mladých farmárov, ktorá je však poskytovaná len na prvých 100 ha mladého farmára. Okrem uvedenej dotácie môžu mladí poľnohospodári získať finančné prostriedky aj z jednorazovej podpory na začatie podnikania, ktorej výška je maximálne 50 000 €.

Mladým farmárom sa na účely posudzovanej dotácie rozumie poľnohospodár, ktorý v čase podania žiadosti o túto dotáciu nedosiahol vek 41 rokov, jeho podnikateľská história, resp. prax v tejto oblasti v čase prvotného podania žiadosti o túto podporu je minimálne 2 roky, a zároveň v čase podania žiadosti už obhospodaruje poľnohospodársku plochu, ktorej sa žiadosť týka, alebo chová hospodárske zvieratá. Ďalšou podmienkou je vzdelanie tohto žiadateľa v oblasti poľnohospodárstva alebo veteriny. Ak však mladý farmár nemá uvedené vzdelanie, stačí, ak absolvuje akreditovaný vzdelávací kurz, ktorý sa týka poľnohospodárskeho podnikania v oblasti rastlinnej alebo živočíšnej výroby. V prípade, ak žiadosť o uvedenú dotáciu podáva právnická osoba, podmienkou je splnenie definície mladého farmára aspoň jedným z konateľov, resp. spoločníkov tejto právnickej osoby. O dotáciu na mladého farmára môžu požiadať ako fyzické, tak aj právnické osoby, konkrétne napríklad samostatne hospodáriaci roľníci (ďalej len „SHR“) a obchodné spoločnosti, ktorými sú družstvá, spoločnosti s ručením obmedzením či akciové spoločnosti. O dotáciu môže žiadateľ žiadať nasledujúcich 5 rokov od prvého podania žiadosti o túto dotáciu. Po uvedených 5 rokoch stráca nárok na uvedenú dotáciu.

Na Slovensku sa pohybuje výška tejto dotácie približne na úrovni 102 €/ha. Konkrétna výška dotácie v jednotlivých rokoch je zobrazená v Tabuľke 3.

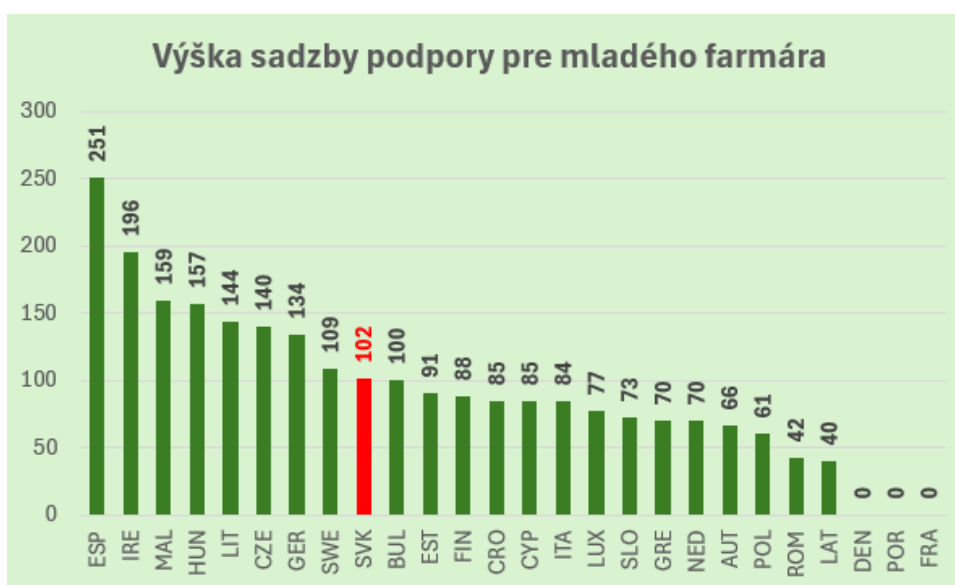
Tabuľka 3: Výška sadzby dotácie pre mladých farmárov v jednotlivých rokoch 2023-2027

EUR/ha	2023	2024	2025	2026	2027
Na prvých 100 ha	101,00 €	102,00 €	102,00 €	103,00 €	103,00 €

Zdroj: Huba, 2023, s. 22

Výška priamej podpory pre mladých farmárov je v každom štáte Európskej únie iná. Niektoré štáty dokonca túto podporu neposkytujú vôbec. Je len na rozhodnutí daného štátu, či bude podporu mladým farmárom poskytovať alebo nie. Ak sa však daná krajina rozhodne poskytovať mladým farmárom financie prostredníctvom tohto typu podpory, je jej povinnosťou vyčleniť na tento účel sumu predstavujúcu minimálne 3 % z rozpočtu prislúchajúcemu na priame platby. Porovnanie sadzieb v jednotlivých krajinách EÚ môžeme vidieť v nasledujúcom Grafe 2.

Graf 2: Výška sadzieb podpory pre mladého farmára v jednotlivých štátoch EÚ

Zdroj: Huba, 2023, s. 22

Podľa Grafu 2 môžeme usudzovať, že Slovensko sa v tomto rebríčku umiestnilo na pomerne vysokom mieste v porovnaní s ostatnými štátmi, ide konkrétne o 9. najvyššiu sadzbu v EÚ. Naopak 3 z uvedených štátov, menovite Francúzsko, Portugalsko a Dánsko, vôbec neposkytujú tento typ dotácie svojim mladým farmárom.

V tejto kapitole sme zatiaľ rozobrali 3 základné druhy dotácií pre poľnohospodárov, ktorými boli základná podpora BISS, redistributívna podpora a priama platba pre mladých farmárov. Celú nasledujúcu podkapitolu venujeme eko-schémam a podmienkam, ktoré sa na tento druh podpory viažu.

1.3 Eko-schémy

Naša planéta spolu s pribúdajúcou populáciou čelí čoraz väčším výzvam, ktorými sú napríklad klimatické zmeny, globálne znečistenie prírodných zdrojov či úbytok biodiverzity. Ľudstvo si postupom času začína uvedomovať úzku naviazanosť ľudského zdravia a dobrých životných podmienok s potrebou žiť čoraz viac udržateľne. Spomínaná udržateľnosť je založená najmä na zodpovednom využívaní obnoviteľných zdrojov energie, predchádzaní degradácii pôdy, znižovaní skleníkových plynov, podpore biologickej rozmanitosti či rôznych investíciách do rozvoja rozličných nástrojov ochrany životného prostredia. Z tohto dôvodu v novodobých dejinách čoraz viac štátov prejavuje snahu dostať do popredia práve ochranu klímy a životného prostredia. Jedným z nástrojov na dosiahnutie tohto cieľa je poskytovanie tzv. eko-schém, ktoré by sa dali nazvať aj zelené dotácie, resp. eko-dotácie. Eko-schémy sú novým prvkom v poľnohospodárskej politike a dali by sa tiež charakterizovať nasledovne: *„Ide o platbu, ktorá má odmeňovať a motivovať poľnohospodárov k prijímaniu opatrení smerujúcich k udržateľnejšiemu hospodáreniu.“* (Podľa Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Eko-schémy. cit 13.10.2024).

Štáty EÚ majú povinnosť zaradiť do svojich Strategických plánov v rozmedzí rokov 2023 - 2027 jednu alebo viacero eko-schém. Rovnako majú tiež povinnosť vyhradiť na tieto dotácie minimálne 25 % z rozpočtu pripadajúceho na priame platby v danom štáte. Celkový rozpočet zo zdrojov Slovenskej republiky na tento druh podpôr predstavuje 559 mil. EUR vyčlenených na horizont 5 rokov.

K základným nariadeniam v oblasti poskytovania podpôr patrí Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2115 z 2. decembra 2021, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov, ktoré majú zostaviť členské štáty v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (strategické plány SPP) a ktoré sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 a (EÚ) č. 1307/2013. Toto nariadenie je záväzné a smerodajné pre všetky štáty Európskej únie. Zo slovenskej legislatívy je základným Nariadenie vlády Slovenskej republiky č.436/2022 z 30. novembra 2022. Toto nariadenie ustanovuje pravidlá pri poskytovaní podpôr formou priamych platieb pre poľnohospodárske subjekty. Keďže je toto nariadenie vyhlásené v Zbierke zákonov, je považované za všeobecne záväzný právny predpis, rovnako ako aj iné nariadenia vlády SR.

Slovenská republika zaradila do svojho programu 2 eko-schémy:

- a) celofarmovú eko-schému,
- b) pastevný chov (dobré životné podmienky zvierat).

Slovensko, rovnako ako aj ostatné štáty EÚ, má povinnosť vyššie uvedené eko-schémy vytvoriť, resp. vytvoriť minimálne jednu z nich. Avšak pre poľnohospodárov sú tieto dotácie dobrovoľné. Je teda len na ich rozhodnutí, či splnia podmienky potrebné na čerpanie eko-schém a zabezpečia si tým z nich plynúce finančné prostriedky. Táto dobrovoľnosť je na báze jedného roka, teda poľnohospodár sa každý rok môže rozhodnúť, či sa do eko-schém zapojí alebo nie. Ak farmár splní požadované podmienky, ktorými sa eko-schémy vyznačujú, vzniká mu oprávnenie na obdržanie platby plynúcej z tejto podpory.

1.3.1 Celofarmová eko-schéma

Celofarmová eko-schéma by sa dala charakterizovať ako súbor opatrení, ktoré sa prijímateľ podpory zaviazal dodržiavať na vytýčenej ploche za predpokladu, že sa do tejto eko-schémy zapojí. Uvedená dotácia je viazaná na hektár a vyplácaná na ročnej báze. Táto eko-schéma je podmienená viacerými požiadavkami, ktoré je potrebné splniť, aby mohol žiadateľ obdržať finančné prostriedky z tejto dotácie. Nie všetky podmienky sa však musia týkať každého žiadateľa, ich rozsah závisí napríklad od veľkosti plochy, na ktorú poľnohospodár žiada dotáciu či od územia, v ktorom sa daná plocha nachádza. Malé farmy, ktorých rozloha je do 10 ha, majú navyše miernejšie podmienky pri posudzovaní podmienok celofarmovej eko-schémy. Jednotlivým podmienkam sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách.

Cieľom celofarmovej eko-schémy je zlepšenie kvality ornej pôdy, zmiernenie dopadov na zmenu klímy, či podpora biodiverzity. Tú na Slovensku znižujú okrem iného aj veľké parcely vysiate iba jedným druhom plodiny. Z uvedeného dôvodu jedným z opatrení celofarmovej eko-schémy je rozdelenie takto rozmerných plôch biopásmi, ktoré zabezpečia väčšiu rozmanitosť druhov na týchto plochách.

Základnou podmienkou potrebnou pre vznik nároku na tento typ dotácie je oprávnenosť prijímateľa na platbu BISS. Z toho vyplýva, že žiadateľ musí zároveň spĺňať podmienku aktívneho poľnohospodára. Bez oprávnenia na platbu BISS žiadateľovi nevzniká

nárok na podporu z titulu eko-schémy. Ak je však táto podmienka splnená, celofarmová eko-schéma je vyplácaná ako navýšenie základnej platby BISS. Ak by sa farmár rozhodol nezapojiť sa do žiadnej z eko-schém, výšku platby BISS to neovplyvní. Ďalšou požiadavkou je splnenie podmienok celofarmovej eko-schémy.

Na celofarmovú eko-schému štát vyčlenil 513 mil. EUR z celkového balíčka určeného na eko-schémy. Keďže program podpôr SPP je vymedzený na obdobie 5 rokov, ročne na eko-schémy pripadá suma dotácií vo výške necelých 102 mil. EUR ročne.

Výška sadzby celofarmovej eko-schémy sa odvíja od územia, v ktorom sa nachádza predmetná plocha. Ide konkrétne o chránené územia a o územia mimo chránených území. Za chránené územie je považované chránené vtáčie územie podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“). Uvedený zákon toto územie definuje nasledovne: „*Biotopy sťahovavých druhov vtákov, najmä oblasti ich hniezdenia, preperovania, zimovania, ako aj miesta odpočinku na ich migračných trasách a biotopy druhov vtákov európskeho významu možno na účel zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania vyhlásiť za chránené vtáčie územia.*” (§ 26 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny). Za chránené územie sa tiež považuje územie s európskym významom podľa § 27 zákona o ochrane prírody a krajiny. Pod týmto pojmom rozumieme územie, ktoré je tvorené lokalitami s biotopmi alebo druhmi európskeho významu, a tieto lokality sú zároveň zaradené v národnom zozname lokalít, ktorý vydáva Ministerstvo životného prostredia. (§ 27 ods. 1 písm. a) a b) zákona o ochrane prírody a krajiny). Intervaly sadzieb celofarmovej eko-schémy odvíjajúce sa od toho, či je plocha v chránenom území alebo mimo neho, môžeme vidieť v Tabuľke 4.

Tabuľka 4: Sadzby celofarmovej eko-schémy v chránenom území a mimo neho

Celofarmová eko-schéma	Rozmedzie sadzby
V chránenom území	83 - 104 EUR/ha
Mimo chráneného územia	53 - 67 EUR/ha

Zdroj: Huba, 2023, s. 23

V Tabuľke 4 sú sadzby celofarmovej eko-schémy vyjadrené v intervaloch. Je to tak z dôvodu, že každoročne sa do tejto eko-schémy zapojí iný počet žiadateľov, teda v prípade, ak je žiadateľov viac, sadzba bude nižšia, a naopak v prípade, ak je žiadateľov menej, sadzba bude vyššia.

V nasledujúcich podkapitolách sa budeme venovať všetkým podmienkam, ktoré musí žiadateľ splniť na to, aby získal nárok na čerpanie podpory plynúcej z eko-schémy.

1.3.2 Zlepšenie štruktúry ornej pôdy – 1. podmienka

Prvou je podmienka zlepšenia štruktúry ornej pôdy. Uvedené zlepšenie bude podľa tejto eko-schémy dosiahnuté aplikovaním maštalného hnoja, kompostu, slamy alebo pestovaním medzplodín. Z uvedených možností je potrebné využiť minimálne jednu v rámci jedného roka na minimálne 25 % výmery oprávnenej plochy (ďalej len „OP“). Žiadateľ sa teda môže rozhodnúť, ktorú z uvedených možností si zvolí. V prípade, ak si žiadateľ zvolí možnosť aplikácie maštalného hnoja, na spomínaných minimálne 25 % OP je povinný použiť maštalný hnoj v objeme 20-40 t/ha. Zároveň musí tento hnoj zapracovať do OP do 12 hodín od aplikácie. Táto podmienka sa však netýka plôch, ktoré sú pokryté trávami, viacročnými krmovinami či úhorom.

V prípade aplikovania kompostu by mal byť jeho objem v rozmedzí 20-75 t/ha, pričom musí byť zapracovaný do pôdy okamžite po aplikácii. V podmienkach nie je uvedené konkrétne obdobie, v ktorom má byť kompost aplikovaný.

Pod možnosťou aplikovania slamy rozumieme zapracovanie pozberových nadzemných častí vymedzených plodín do pôdy. Vymedzenými plodinami na tento účel sú napríklad pšenica, repka, ovos, raž a pod.

Poslednou možnosťou je pestovanie medziplodín na OP ako tzv. zelené hnojenie, resp. greening. Pod týmto pojmom rozumieme vysiatie zmesi medziplodín, ktoré farmár nijakým spôsobom nelikviduje, nehnojí ani nepostrekuje. Túto zmes je potrebné vysiať do 30. 9. daného roka a môže obsahovať maximálne 90 % jednej z plodín. Medziplodiny musia zostať na ploche 10 týždňov od prvotného výsevu. Vybrané druhy medziplodín môžeme vidieť v nasledujúcej Tabuľke 5.

Tabuľka 5: Vybrané druhy medziplodín

Názov medziplodiny		
Bôb obyčajný	Koriander siaty	Pohánka jedlá
Ďatelina purpurová	Hrach siaty	Red'kev siata
Horčica biela	Mrkva obyčajná	Sója fazuľová

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Metodické pokyny: Režimy v záujem klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (Eko-schémy), s. 5-6

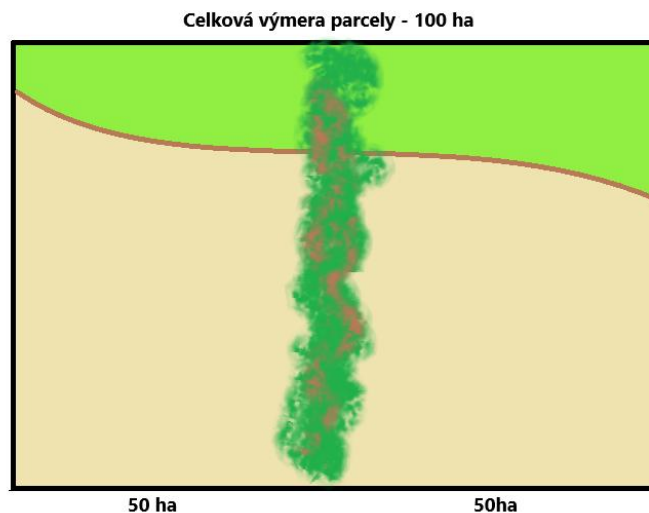
1.3.3 Neproduktívna plocha – 2. podmienka

Druhá podmienka celofarmovej eko-schémy sa týka neproduktívnych plôch. Pod pojmom neproduktívna plocha sa rozumejú biopásky, priekopy, húština v poli, skupina stromov, bylinné políčka či pôda zarastajúca úhorom. Pre splnenie podmienok celofarmovej eko-schémy je žiadateľ povinný vyčleniť aspoň jednu parcelu na neproduktívnu plochu. Uvedená plocha je považovaná za predmetnú iba v prípade, ak je príľahlá k OP. Žiadateľ na tejto ploche nesmie používať hnojivá ani iné prípravky na ochranu rastlín (ďalej len „POR“). V prípade plochy zarastajúcej úhorom žiadateľ nemôže v rámci údržby plochy vykonávať žiadne agrotechnické činnosti v období od 1. 4. do 31. 7. daného roka v prípade, ak bola táto plocha zarastajúca úhorom založená v predchádzajúcich rokoch. Ak bola uvedená plocha založená v roku podania žiadosti, spomínané agrotechnické činnosti nesmú byť vykonávané od jej založenia do 31. 7. Avšak na tejto ploche je povolené vysiať zmes pre opeľovače, ktoré sa budú týkať ďalšej podmienky celofarmovej eko-schémy.

1.3.4 Dodržiavanie najväčšej výmery oprávnenej plochy – 3. podmienka

Dodržiavanie najväčšej výmery oprávnenej plochy je ďalšou podmienkou potrebnou pre splnenie nároku na podporu plynúcu z eko-schémy. Na splnenie tejto podmienky je žiadateľ povinný rozdeliť rozsiahle súvislé plochy ornej pôdy biopásmi. Ide o plochy, ktoré presahujú 50 ha, resp. 20 ha ak ide o chránené územie. Jeden biopás musí mať minimálnu šírku 12 metrov, pričom je povolená odchýlka maximálne 5 % z tejto minimálnej šírky. Biopás musí zároveň tvoriť minimálne 0,5 % zo súvislej výmery ornej pôdy. Biopás môže byť tvorený zmesou d'ateliny, trávy či rôznych bylín, resp. maximálne 90 % jednej z týchto plodín a musí byť založený do 30. 4. v roku, v ktorom je žiadosť podaná. V rokoch 2023 a 2024 mohla byť časť biopásov tvorená úhorom, avšak od roku 2025 musia byť povinne všetky biopásky tvorené zmesami vymedzených plodín.

Obrázok 1: Ilustrácia rozdelenia najväčšej výmery oprávnenej plochy biopásom

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na Obrázku 1 je zobrazené pole, ktoré predstavuje súvislú plochu ornej pôdy. Výmera tohto ilustratívneho poľa je 100 ha a tvorí súvislú plochu mimo chráneného územia. Na splnenie podmienky celofarmovej eko-shémy, musí poľnohospodár túto parcelu rozdeliť biopásom na dve časti, v našom prípade na dve menšie polia s výmerami 50 ha. Biopás musí predstavovať minimálne 0,5 % z celkovej rozdeľovanej výmery, t. j. biopás by predstavoval minimálne 0,5 ha.

Poľnohospodár obhospodaruje vytvorený biopás kosením, prípadne odstraňovaním invazívnych druhov rastlín v prípade, ak sa v biopáse vyskytnú. Kosenie je prípustné dvakrát

ročne, a to najskôr od 23. 6. daného roka v prípade prvého kosenia, a najskôr dva mesiace po prvom kosení v prípade druhého kosenia. Zároveň je žiadateľ povinný do 14 dní od kosenia odstrániť pokosené zvyšky rastlín.

Na biopáse nie je povolené používať hnojivá ani žiadne POR. Plocha môže byť podrobená kontrole, ktorá posudzuje najmä súvislosť porastu.

Pri tejto podmienke tiež platí výnimka súvisiaca so zavlažovacím zariadením umiestneným na predmetnej ornej pôde. Ak žiadateľ využíva uvedené zariadenie na danej súvislej ploche, má možnosť takto zavlažovanú plochu nezapočítavať do celkovej výmery. V prípade využitia tejto výnimky však musí žiadateľ z celkovej súvislej plochy ornej pôdy, teda pred odpočítaním zavlažovanej plochy, vyčleniť 1 % ako pôdu pokrytú bylinným políčkom alebo ležiacu úhorom. Tento prípad by sme na konkrétnych údajoch vedeli aplikovať nasledovne – ak má súvislá plocha 300 ha a zavlažovaných je 40 ha, žiadateľ je povinný rozčleniť biopásmi 260 ha, no zároveň je povinný z celkovej súvislej plochy 300 ha vyčleniť 1% na pôdu ležiacu úhorom. V našom prípade by toto 1 % tvorilo 3 ha. Uvedenú plochu môže poľnohospodár vymerať kdekoľvek na zavlažovanej ploche v rámci súvislej plochy.

1.3.5 Plocha vysiatá zmesami pre opeľovače – 4. podmienka

Ďalšou v poradí je podmienka s názvom Plocha vysiatá zmesami pre opeľovače. V prípade tejto podmienky je žiadateľ o platbu z celofarmovej eko-schémy povinný zabezpečiť vysiatie 10 % z neproduktívnej plochy zmesami pre opeľovače. Týchto 10 % však nemusí byť v jednej súvislej ploche, môže sa jednať aj o viacero plôch, ktoré spolu tvoria spomínaných 10 % z neproduktívnej plochy.

Plodiny, z ktorých sa skladajú zmesi pre opeľovače sú rozdelené na jednorôčné a viacročné, obe skupiny sa navyše ďalej delia každá do 3 skupín. Každá zmes musí obsahovať minimálne 3 plodiny z každej skupiny, dokopy teda minimálne 9 plodín jednorôčných a 9 plodín viacročných. Jednotlivé skupiny by zároveň mali byť v pomere 40:50:10. Do 1. skupiny jednorôčných plodín pre opeľovače patrí napríklad ďatelina egyptská, lupina biela či vika siata. Súčasťou 2. skupiny je napríklad pohánka jedlá, ľan siaty alebo nechtík lekársky. Do poslednej 3. skupiny patrí fenikel obyčajný, kôpor voňavý, koriander siaty a rasca lúčna.

Poľnohospodár je povinný vysiať danú plochu zmesami pre opeľovače do 30. 4. príslušného roka a je potrebné ponechať túto plochu bez kosenia či mulčovania do 30. 9. príslušného roka. Plocha určená pre tento účel môže byť takto využívaná viac rokov po sebe. Na pôde nesmú byť používané žiadne hnojivá ani prípravky na ochranu rastlín. Žiadateľ musí pre splnenie tejto podmienky predložiť Pôdohospodárskej platobnej agentúre (ďalej len „PPA“) doklad, ktorý preukazuje splnenie podmienky vysiatia uvedených zmesí.

1.3.6 Obhospodarovanie trvalého trávnatého porastu kosením – 5. podmienka

Táto podmienka sa týka najmä poľnohospodárov, ktorí disponujú trvalými trávnatými porastmi (ďalej len „TTP“). V prípade, ak na tejto ploche nevykonávajú pasenie žiadneho zvieracieho dobytku v stanovenom termíne, pre získanie finančnej podpory sú povinní obhospodarovať tieto TTP kosením. Kosenie je diferencované podľa nadmorskej výšky, v ktorej sa TTP nachádza. Žiadateľ zároveň môže vyčleniť plochu určenú na neskoršie kosenie. Veľkosť tejto plochy žiadateľ určí podľa typu farmy, ktorej sa daný prípad týka. Odstup medzi riadnym a neskorším kosením musí byť vždy minimálne 30 dní. Uvedené dátumy kosenia sú znázornené v Tabuľke 6.

Tabuľka 6: Termíny kosenia TTP

Nadmorská výška (m n.m.)	Kosenie vykonať najneskôr do:	Kosenie vykonať najskôr do:
	Riadny termín	Neskorší termín
94-600	22.6.	23.6.
nad 601	31.7.	1.8.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Metodické pokyny: Režimy v záujem klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (Eko-schémy), s. 17

Pre lepšie pochopenie Tabuľky 6 si uvedieme jednoduchý príklad. Žiadateľ disponuje plochou TTP v nadmorskej výške nad 601 m n.m., a zároveň na tejto ploche v uvedených dátumoch nevykonáva pasenie dobytku. Preto pre splnenie eko-schémy je povinný túto plochu kosiť. Rozhodne sa vyčleniť plochu aj na neskorší termín kosenia. Prvé kosenie uskutoční v riadnom termíne 1. 6. daného roka. Okrem tohto termínu TTP pokosí aj 14. 6. a 24. 7. Podmienka tiež hovorí, že neskoršie kosenie môže byť vykonané najskôr od

uplynutia 30 dní od prvého termínu riadneho kosenia, teda v našom prípade najskôr 1. 7. Tento dátum však nepatrí do rozmedzia termínov podľa Tabuľky 6 pre neskoršie kosenie, keďže to môže byť vykonané až od 1. 8. pri TTP v nadmorskej výške nad 601 m n.m. Žiadateľ teda neskoršie kosenie môže vykonať najskôr až od uvedeného dátumu 1. 8. daného roka a najneskôr do 15. 9. daného roka.

1.3.7 Obhospodarovanie trvalého trávnatého porastu pasením – 6. podmienka

Podmienka týkajúca sa obhospodarovania TTP pasením predstavuje alternatívny postup k predchádzajúcej podmienke obhospodarovania TTP kosením. V tejto súvislosti pasením rozumieme spásanie porastu TTP hovädzím dobytkom, ovcami, kozami či koňmi. Zaťaženie takto vymedzenej plochy by malo predstavovať minimálne 0,3 dobytčej jednotky/ha. Povinnosťou žiadateľa je zabezpečiť, aby bola celá plocha daného TTP obhospodárená. V prípade, ak pasenie nie je vykonávané na celej ploche TTP, poľnohospodár je povinný nespasené časti odstrániť pokosením, resp. pomulčovaním podľa nadmorskej výšky v neskoršom termíne kosenia uvedenom v Tabuľke 6, najneskôr však do 15. 9. daného roka. Pre splnenie podmienky eko-schémy je dôležité vedenie evidencie pasenia, ktorá zaznamenáva jednotlivé pasenia zvierat na konkrétnych parcelách.

1.3.8 Ďalšie podmienky celofarmovej eko-schémy – 7. a 8. podmienka

Predposlednou podmienkou potrebnou pre splnenie celofarmovej eko-schémy je podmienka s názvom Celoročný zelený kryt medzirádia viníc, ovocných sádov a/alebo chmeľníc (Farmársky manuál SPP 2023-2027, 2023). Podmienka sa týka predovšetkým viníc, ovocných sádov a chmeľníc. Ide konkrétne o zabezpečenie pokrytia minimálne každého druhého medzirádia v týchto sadoch tzv. celoročným zeleným krytom, ktorý tvoria niektoré z vybraných plodín, resp. ich zmesi. Medzi tieto vybrané plodiny patrí napríklad ďatelina lúčna, facélia vratičolistá, horčica biela, kostrava ovčia, lipnica lúčna, lucerna ďatelinová či mrkva obyčajná. Povinnosťou žiadateľa je zároveň obhospodarovať tento zelený kryt kosením, mulčovaním alebo pasením. Žiadateľ naopak nesmie na tejto ploche používať herbicídy.

Poslednou podmienkou pre získanie finančnej podpory z celofarmovej eko-schémy, je podmienka s názvom Obhospodarovanie rýchlorastúcich drevín. V tomto prípade je potrebné, aby žiadateľ v prípade plochy s rýchlorastúcimi drevinami zabezpečil minimálne dve ošetrenia tejto výsadby v rámci vegetačného obdobia. Pod pojmom ošetrovanie rozumieme zamedzenie šírenia invazívnych druhov rastlín bez použitia POR. Medzi rýchlorastúce dreviny podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. zaraďujeme napríklad gaštan jedlý, čerešňu vtáčiu, topoľ sivý, jelšu lepkavú či vrbu bielu.

1.3.9 Eko-schéma Dobré životné podmienky zvierat – pastevný chov

Druhá eko-schéma, ktorá sa uplatňuje na Slovensku, sa týka živočíšnej výroby. Vplyvom pôsobenia nižších nákladov sú častokrát na Slovensku hospodárske zvieratá chované v stajniach a kŕmené konzervovanými krmivami. Preto je cieľom tejto eko-schémy kompenzácia vyšších nákladov spojených s pastevným chovom, a tým aj zlepšením životných podmienok týchto zvierat. Zároveň v záujme tejto eko-schémy je aj zníženie znečistenia vzduchu spôsobené amoniakom, ktorého množstvo v ovzduší je preukázateľne nižšie, ak sú zvieratá chované na pastvinách.

Táto podpora sa týka troch kategórií zvierat, konkrétne (Podľa Farmársky manuál: Strategický plán SPP 2023 - 2027 na Slovensku, s. 14):

- a) samíc oviec a kôz od 12 mesiacov veku,
- b) dojníc s evidovaným úžitkovým zameraním, teda napr. vhodných na produkciu mlieka, ktoré sa aspoň raz otelili,
- c) jalovic od 12 mesiacov veku, ktoré sa neotelili.

Nárok na platbu vzniká žiadateľovi, ak vykoná v období od 1. 5. do 31. 10. chov daného druhu hospodárskych zvierat minimálne určitý počet dní. Ide konkrétne o (Podľa Metodické usmernenie: Režimy v záujme klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (Eko-schémy), s. 22) :

- a) *pasenie oviec a kôz v trvaní minimálne 120 dní,*
- b) *pasenie dojníc v trvaní minimálne 120 dní,*
- c) *pasenie jalovic v trvaní minimálne 150 dní.*

Pri podávaní žiadosti o platbu žiadateľ neuvádza individuálne označenia jednotlivých zvierat, namiesto toho uvedie registračné číslo celého chovu, ktorého sa týka plnenie tejto podmienky. Zároveň je potrebné, aby sa v danom chove pásli všetky zvieratá, s výnimkou chorých, vysoko gravidných jedincov alebo okrem jedincov, ktoré sa zúčastňujú na súťaži alebo výstave. Žiadateľ je tiež povinný zabezpečiť, aby kŕmenie pasených zvierat bolo dostatočne zabezpečené pasením. Prikrmovanie však nie je zakázané. V podmienkach tejto eko-schémy nie je uvedený spôsob pasenia, žiadateľ si teda môže zvoliť, či bude zvieratá pásť tzv. oplôtkovým systémom pasenia alebo za pomoci pastiera.

Pasenie je potrebné vykonávať minimálne 6 hodín za deň, zvieratá teda musia mať počas väčšiny dňa k dispozícii pasienok. Spásanie porastu na pasienkoch zvieratami by malo byť organizované tak, aby bolo toto spásanie plynulé počas celej doby pasenia, teda aby neplnilo len funkciu výbehu pre zvieratá.

Žiadateľ je povinný viesť evidenciu pasenia. V prípade, ak sa v daný deň niektoré zvieratá nepásli, alebo ak nastali nepriaznivé poveternostné podmienky, žiadateľ je povinný uviesť tieto informácie do evidencie pasenia.

Výška celkovej podpory v tomto prípade závisí od počtu dobytčích jednotiek (ďalej len „DJ“), výšky podpory na jednu DJ a príslušnej sadzby. Pojem dobytčia jednotka by sme vedeli charakterizovať ako počet zvierat, ktorých sa podpora týka. Pri výpočte výšky podpory sa berie do úvahy priemerný počet denného stavu zvierat počas obdobia pasenia. Ten je však limitovaný počtom zvierat, ktorý je zapísaný v Centrálnej evidencii hospodárskych zvierat (ďalej len „CEHZ“). Každý chovateľ hospodárskych zvierat je povinný v určitých lehotách nahlásiť do tejto evidencie stav a počet zvierat vo svojich chovoch. Teda v prípade, ak žiadateľ pasie napr. 152 ks oviec, no v CEHZ má evidovaných iba 148 ks oviec, podporu získa iba na evidovaných 148 ks oviec.

Ako sme už uviedli, výšku podpory ovplyvňuje aj sadzba prislúchajúca na konkrétny druh pasených zvierat. Jednotlivé sadzby sú uvedené v Tabuľke 7:

Tabuľka 7: Sadzby prislúchajúce k jednotlivým druhom zvierat

Druh zvierat'a	Vek/kategória	Sadzba
Hovädzi dobytok	menej ako 6 mesiacov	0,4
	od 6 mes. do 12 rokov	0,6
	viac ako 2 roky	1,0
Ovce a kozy		0,15

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Metodické pokyny: Režimy v záujem klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat (Eko-schémy), s. 14

Výška podpory na jednu dobyčiu jednotku (DJ) sa, rovnako ako v prípade výšky sadzby, líši v závislosti od druhu zvierat'a, ktorého sa týka. Výška podpory na jednu DJ je znázornená v Tabuľke 8:

Tabuľka 8: Výška podpory prislúchajúca na jednotu dobyčiu jednotku

Druh zvierat'a	EUR/DJ
Dojnice	322 EUR/DJ
Mladý dobytok	129 EUR/DJ
Ovce a kozy	193 EUR/DJ

Zdroj: Huba, 2023, s. 23

Výška podpory na jednu DJ zobrazená v Tabuľke 8 sa počas rokov platnosti SPP nebude meniť.

Pre lepšie pochopenie vyššie uvedených informácií si uvedieme jednoduchý príklad. Žiadateľ, ktorý je zároveň chovateľom oviec, pásol na pasienku v termíne od 1. 5. do 31. 10. 92 ks oviec. K 1. 5. mal však v CEHZ evidovaných iba 90 ks oviec, nakoľko v mesiaci jún mu pribudli do chovného stáda 2 ks oviec z dôvodu kúpy. Tento chovateľ teda získa podporu na evidovaných 90 ks oviec vo výške 1 741,50 €. Výšku podpory sme vypočítali vynásobením oprávneného počtu oviec (90 ks), sadzby prislúchajúcej na ovce (0,15) a výšky podpory na jednu DJ oviec (129 EUR/DJ).

1.4 Účtovanie dotácií ako priamej podpory pre poľnohospodárske podniky

V prípade, ak vznikne poľnohospodárovi nárok na niektorú z dotácií, t. j. nárok na základnú podporu príjmu BISS, redistributívnu platbu, podporu mladých farmárov, ekoschému alebo na viazanú podporu príjmu, je povinný nárok na túto dotáciu, resp. dotácie správne zaúčtovať.

Dotáciu v súvislosti s priamymi platbami poľnohospodárov by sme podľa § 52a postupov účtovania vedeli charakterizovať ako nárok na nenávratný finančný príspevok zo štátneho rozpočtu a z prostriedkov EÚ. Poľnohospodári majú možnosť zapojiť sa aj do rôznych projektových výziev, ktoré predstavujú okrem iného aj dotácie určené na obstaranie dlhodobého hmotného majetku, no tým sa v tejto práci venovať nebudeme. Pre účely tejto práce sa budeme venovať dotáciám, ktoré sú nenávratné a slúžia na úhradu vynaložených nákladov určených na predmet poľnohospodárskej činnosti v danom účtovnom období. PPA po splnení a preverení všetkých potrebných podmienok vydá rozhodnutie o platbe, na základe ktorého má žiadateľ nárok na dotáciu. Následne po podpísaní zmluvy o poskytnutí nenávratných finančných prostriedkov vzniká žiadateľovi pohľadávka voči štátnemu rozpočtu. Po inkase uvedených prostriedkov príde k zúčtovaniu pohľadávky a k navýšeniu stavu peňažných prostriedkov na bankovom účte.

Pri účtovaní dotácií zo štátneho rozpočtu, ktoré slúžia na úhradu nákladov v danom účtovnom období sa používa účet 346 - Dotácie zo štátneho rozpočtu. Keďže dotácia slúži na úhradu, resp. pokrytie nákladov vzniknutých v danom účtovnom období, účtuje sa priamo do výnosov na účte 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti, nepoužíva sa účet 384 – Výnosy budúcich období. Následne pri inkase nárokovateľných peňažných prostriedkov účtujeme na účte 221 – Bankové účty.

Vznik nákladov súvisiacich s poľnohospodárskou produkciou, ktoré budú neskôr pokryté dotáciou zo štátneho rozpočtu, je zobrazený v Tabuľke 9.

Tabuľka 9: Vznik nákladov súvisiacich s poľnohospodárskou produkciou

Doklad	Text účtovného prípadu	Predkontácia	
PFA	Prijatá faktúra za osivo, ktoré bolo súčasne aj spotrebované	501	321
PFA	Prijatá faktúra za sejbu vykonanú externou firmou	518	321
PFA	Prijatá faktúra za nákup hnojiva, ktoré už bolo zapracované do pôdy	501	321

Zdroj: Vlastné spracovanie

Účtovné prípady súvisiace s následným nárokom a inkasom dotácií si zobrazíme v Tabuľke 10.

Tabuľka 10: Účtovné zobrazenie nároku na dotáciu zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov a jej následné inkaso

Doklad	Text účtovného prípadu	Predkontácia	
IÚD	Nárok na dotáciu zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov	346	648
VBÚ	Inkaso dotácie zo štátneho rozpočtu na bankový účet	221	346

Zdroj: Máziková a kol., 2019, s. 182-183

V praxi sa môžu vyskytnúť prípady, kedy PPA už po poskytnutí finančných prostriedkov žiadateľovi, spochybní svoje predchádzajúce rozhodnutie o vzniku nároku žiadateľa na uvedené finančné prostriedky. Takýto prípad môže nastať z dôvodu zlyhania vykonaných kontrol alebo zlyhaním ľudského faktora zo strany PPA. V uvedenom prípade príde žiadateľovi oznámenie o zistenej nezrovnalosti a je povinný časť, prípadne celú dotáciu vrátiť. Uvedená situácia by sa z účtovného hľadiska zachytila ako opačný zápis vzniku nároku na dotáciu. Na strane Má dať by bol účet 648 - Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti, a naopak, na strane Dal by bol účet 346 - Dotácie zo štátneho rozpočtu.

Po oboznámení sa s teoretickou stránkou dotácií plynúcich z poľnohospodárskej činnosti sa zameriame na aplikáciu týchto informácií v praktickej časti, v ktorej rozoberáme podávanie žiadosti o dotácie, výhody a nevýhodám eko-schém, účtovné zobrazenie prijatých dotácií a metodický návrh účtovania týchto dotácií.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

V našej práci skúmame celkový proces a podmienky pri vzniku nároku na dotácie plynúce z eko-schém, ktoré sa viažu na poľnohospodárske odvetvie. Hlavným cieľom tejto diplomovej práce je definovať výhody a nevýhody, ktorým poľnohospodári musia čeliť v nadväznosti na čerpanie týchto dotácií a návrh postupu účtovania dotácií vyplývajúcich z eko-schém pre poľnohospodárske podniky. Z toho dôvodu sme si vytýčili niekoľko čiastkových cieľov, ktoré nám pomôžu dopracovať sa k hlavnému cieľu.

Prvým čiastkovým cieľom je oboznámenie sa s procesom podávania žiadosti o dotácie, a s tým súvisiacimi náležitosťami. Pod uvedeným pojmom rozumieme všetky potrebné dokumenty, ktoré slúžia ako prílohy k žiadosti o dotácie. Podstatnou časťou podávania žiadosti o dotácie je aj zaznačovanie jednotlivých pozemkov a s nimi súvisiacich údajov v aplikácii s názvom Geopriestorová žiadosť o podporu. Jednotlivým krokom pri vyplňaní týchto údajov a aj samotnej žiadosti o dotácie sa budeme venovať v osobitných kapitolách v praktickej časti.

Druhý čiastkový cieľ je zameraný na kontrolu súvisiacu so zaznačovaním pozemkov. Uvedený proces je kľúčový pre získanie plného nároku na finančnú podporu.

Tretím čiastkovým cieľom je správne účtovné zobrazenie prijatých dotácií, na ktoré žiadateľovi po splnení všetkých kritérií vznikol nárok.

Na základe uvedených čiastkových cieľov si pomocou dedukcie budeme vedieť spraviť obraz o výhodách a nevýhodách viažucich sa na túto oblasť. Spomínané výhody a nevýhody si následne rozoberieme v samostatnej podkapitole. V závere praktickej časti tiež uvedieme zopár odporúčaní, ktoré by mohli zlepšiť systém vyplácania a nárokovateľnosti priamych podpôr.

Na začiatku skúmania témy diplomovej práce bolo potrebné oboznámiť sa s nami zvolenou problematikou. Na tento účel sme si vyhľadali a pomocou selekcie zvolili všetky relevantné a dostupné zdroje, ktoré sledovanú problematiku čo najviac priblížili. Uvedené zdroje predstavovali prevažne metodické postupy a manuály Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, viažuce sa priamo k tematike sledovanej v tejto práci. V praktickej časti sme navyše v prevažnej miere čerpali z informácií poskytnutých priamo z praxe, vďaka čomu je práca viac autentická. Po získaní všetkých dostupných informácií sme vypracovali obsah diplomovej práce, v ktorom sme definovali všetky okruhy,

ktorým sa v práci venujeme. Diplomová práca je z dôvodu prehľadnosti rozdelená do troch ucelených kapitol. V prvej kapitole sme z teoretického hľadiska definovali jednotlivé druhy dotácií, ktorých súčasťou boli aj dotácie súvisiace s eko-schémami. Následne sme jednotlivo charakterizovali všetky podmienky súvisiace s nárokom na dotácie plynúce z eko-schém. V druhej kapitole sa venujeme definícii hlavného cieľa práce, rovnako aj čiastkovým cieľom a metodike práce a metodickým postupom potrebným na dosiahnutie hlavného cieľa. V tretej kapitole sme sa na základe získaných vedomostí z teoretickej časti zamerali na praktickú ukážku procesu získavania nároku na financie plynúce z eko-schém a dotácií ako celku, a následne sme prijatie týchto prostriedkov zobrazili aj z účtovného hľadiska. Pri znázorňovaní uvedených problematík sme aplikovali údaje vychádzajúce z praxe.

3 Výsledky práce a diskusia

Na praktické zobrazenie riešenej problematiky budeme čerpať informácie od subjektu, ktorý podniká v oblasti rastlinnej a špeciálnej rastlinnej výroby na území Slovenska. Kvôli zachovaniu anonymity sme však v diplomovej práci spomínanému podnikateľovi zmenili obchodné meno, preto ho na účely tejto práce budeme nazývať Lukáš Slovák. V prípade Lukáša ide konkrétne o SHR, ktorý sa venuje pestovaniu pšenice, slnečnice, jačmeňa, kŕmnej kukurice a rôznym druhom zeleniny, najmä pestovaniu zemiakov, lahôdkovej kukurice, cibule či mrkvy. Uvedené poľnohospodárske plodiny pestuje na poliach, ktoré sa nachádzajú v okolí mesta Senec, teda v západnej časti Slovenska. Lukáš má 25 rokov, čím sa radí medzi mladých farmárov. Podnikateľskú činnosť vykonáva od februára 2022, teda 3 roky. Lukáš je zároveň platiteľom DPH, čo znamená, že má pridelené IČ DPH. Lukášovi zároveň v súvislosti s jeho poľnohospodárskou činnosťou vzniká nárok na viacero druhov podpôr zo strany štátu. Podávaniu žiadosti o tieto podpory a s tým súvisiacim náležitostiam sa budeme venovať v nasledujúcej kapitole.

3.1 Podávanie žiadosti o dotácie a náležitosti súvisiace s týmto procesom

Každý rok podáva Lukáš žiadosť o viacero druhov dotácií, ktoré sme definovali v teoretickej časti. V praktickej časti diplomovej práce budeme čerpať zo žiadosti, ktorú podával v máji roku 2024, a ktorá sa týkala dotácií za rok 2024. V spomínanej žiadosti žiadal Lukáš o základnú podporu príjmu BISS, redistributívnu platbu, podporu pre mladých farmárov, podporu na celofarmovú eko-schému a o viazanú podporu príjmu týkajúcu sa pestovania zeleniny. Pri podávaní žiadosti o tieto dotácie je však potrebné doložiť aj s nimi súvisiace dokumenty.

3.1.1 Dokumenty potrebné k podávaniu žiadosti o dotácie pre poľnohospodára Lukáša Slováka

Samostatne hospodáriaci roľník Lukáš v roku 2024 žiadal o päť druhov dotácií. Na to, aby boli Lukášovi poskytnuté finančné prostriedky plynúce z týchto dotácií, je potrebné, aby boli splnené všetky náležitosti súvisiace so žiadosťou o tieto dotácie. Preto je potrebné,

aby žiadateľ k žiadosti o dotácie priložil aj potrebné dokumenty v závislosti od druhov dotácií, o ktoré žiada.

Prvým dokumentom, ktorý je Lukáš povinný doložiť, je dokument s názvom Evidencia prenájatých a vlastných pozemkov. Tento dokument, ktorý má formu excel súboru sa viaže na žiadosť o dotáciu ako celok, bez neho by žiadosť o akúkoľvek dotáciu nemohla byť uznaná. Dokument obsahuje informácie o všetkých pozemkoch, ktoré žiadateľ vlastní alebo má v prenájme. Ak má žiadateľ pozemky v katastrálnych územiach viacerých obcí, každé katastrálne územie je potrebné uviesť v samostatnom hárku. Teda napríklad, ak žiadateľ užíva pozemky v katastroch obcí Tureň, Senec a Tomášov, je potrebné, aby bol súbor rozdelený do troch hárkov. V každom hárku je uvedená tabuľka, v ktorej sú jednotlivé údaje rozdelené do stĺpcov. Vzor tabuľky evidencie pozemkov je uvedený na Obrázku 2.

Obrázok 2: Vzor tabuľky Evidencie prenájatých a vlastných pozemkov

EVIDENCIA PRENAJATÝCH A VLASTNÝCH POZEMKOV												
Nájomca:												
Katastrálne územie:												
Por.č.	Označenie pozemku	Pôvod pozemku	Druh pozemku	Výmera pozemku	Obhospodarovaná výmera pozemku	Vlastník	Číslo dokladu	Vlastnícky podiel	Výmera podielu	Právny titul obhospodarovania	Začiatok nájmu mes./rok	Koniec nájmu mes./rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Zdroj: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky – Vzory dokumentov a tlačív, 2024

Na Obrázku 2 vidíme, že v záhlaví tabuľky je potrebné uviesť údaje o nájomcovi, ktorými sú jeho meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu a dátum narodenia. V prípade, ak je nájomca fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba, je potrebné uviesť aj jeho identifikačné číslo osoby (ďalej len „IČO“) a miesto, resp. sídlo podnikania. V záhlaví žiadateľ zároveň uvedie aj číslo a názov daného katastrálneho územia, v ktorom sa pozemky nachádzajú.

Následne je tabuľka rozdelená do trinástich stĺpcov. Stĺpce majú okrem svojich názvov aj číselné označenie. Do stĺpcov 2 – Označenie pozemku, 3 – Pôvod pozemku a 4 – Druh pozemku, žiadateľ uvedie konkrétne označenia daného pozemku týkajúce sa napríklad

účelu použitia pozemku, ktoré vyplývajú z listu vlastníctva, katastra, prípadne označenie, ktoré plynie z pravidiel evidencie pozemkov Geopriestorovej žiadosti o podporu (ďalej len „GSAA“). Prostredníctvom tohto portálu žiadateľ pri podávaní žiadosti zaznačuje pozemky, na ktoré chce čerpať dotácie, no tomuto procesu sa budeme bližšie venovať v ďalšej podkapitole.

Do stĺpca číslo 5 – Výmera pozemku žiadateľ udá výmeru danej parcely v m², na ktorú žiada dotáciu. Výmera parcely uvedená v stĺpci 6 – Obhospodarovaná výmera pozemku, býva vo väčšine prípadov totožná s výmerou v predchádzajúcom stĺpci 5, avšak v prípade, ak poľnohospodár reálne obhospodaruje menšiu plochu ako je celková plocha danej parcely, v stĺpci 6 bude hodnota menšia ako v stĺpci 5.

Stĺpec s číslom 7 – Vlastník, obsahuje informácie o vlastníčkovi daného pozemku, resp. časti pozemku. V prípade, ak pozemok alebo jeho časť vlastní sám žiadateľ o dotácie, uvedené informácie sa budú týkať žiadateľa, no ak má žiadateľ daný pozemok v prenájme, informácie uvedené v stĺpci sa budú týkať vlastníka pozemku, ktorým nie je žiadateľ o dotácie. Informácie o vlastníčkovi pozemku musia obsahovať jeho meno a priezvisko, v prípade vlastníčok aj ich meno za slobodna, adresu trvalého pobytu, poštové smerovacie číslo a dátum narodenia. V prípade, ak jedna osoba vlastní viacero pozemkov, ktoré si žiadateľ prenajíma, údaje o vlastníčkovi pozemkov musia byť uvedené pri každom z týchto pozemkov.

V stĺpci číslo 8 – Číslo dokladu, je potrebné uviesť číslo listu vlastníctva jednotlivu ku každému pozemku.

V prípade, ak vlastník pozemku nevlastní celý pozemok, ale iba jeho časť, v stĺpci číslo 9 – Vlastnícky podiel, je potrebné uviesť jeho spoluvlastnícky podiel na danom pozemku. Ak žiadateľ užíva celú výmeru pozemku, a zároveň je tento pozemok vlastnený viacerými spoluvlastníkmi, žiadateľ je povinný ešte pred začatím užívania pozemku osloviť všetkých spoluvlastníkov tohto pozemku a podpísať s nimi zmluvu o nájme ornej pôdy.

V nadväznosti na stĺpec 9 žiadateľ vyplní výmeru spoluvlastníckeho podielu každého spoluvlastníka v stĺpci 10 – Výmera podielu.

Do stĺpca 11 – Právny titul obhospodarovania sa uvedie skratka v závislosti od toho, o aký vzťah medzi žiadateľom a pozemkom ide, teda či je žiadateľ vlastník daného pozemku alebo si pozemok prenajíma na základe nájmovej zmluvy.

V posledných dvoch stĺpcoch 12 – Začiatok nájmu mes./rok a 13 – Koniec nájmu mes./rok, žiadateľ vyplní začiatok a koniec nájmu v prípade, ak má daný pozemok v nájme

a ide o nájom na dobu určitú. Tieto údaje vyplní v tvare mesiac/rok, teda ak napríklad nájom začal v októbri roku 2024, do stĺpca 12 vyplní uvedený údaj v tvare 10/2024.

Ďalším dokumentom, ktorý je potrebné priložiť k žiadosti o dotácie je potvrdenie o vedení účtu. Uvedený dokument žiadateľ získa od banky, v ktorej má založený bankový účet, na ktorý mu majú byť pripísané finančné prostriedky plynúce z dotácií. V potvrdení banka uvedie meno, adresu a IČO žiadateľa, a zároveň aj číslo účtu, ktorého sa spomínané potvrdenie týka. Týmto dokumentom žiadateľ potvrdzuje, že daný bankový účet patrí jemu.

Jednou z dotácií, o ktoré Lukáš v roku 2024 žiadal, bola aj dotácia pre mladých farmárov. Ako sme už v úvode kapitoly spomenuli, Lukáš má 25 rokov. Vzdelanie v oblasti poľnohospodárstva síce nemá, no v minulosti absolvoval akreditovaný vzdelávací program ďalšieho vzdelávania so zameraním na podnikanie a podporné opatrenia v agrosektore. Kurz bol ukončený písomnou skúškou. Absolvovaním uvedeného kurzu teda splnil jednu z podmienok potrebnú pre uznanie nároku na dotáciu pre mladého farmára. Zároveň je však Lukáš povinný priložiť v žiadosti o dotácie aj kópiu osvedčenia o absolvovaní tohto kurzu. Osvedčenie získal po úspešnom ukončení kurzu od organizátora kurzu, teda v Lukášovom prípade od Agroištitútu v Nitre. Obsahom osvedčenia sú základné informácie o absolventovi kurzu, teda jeho meno, priezvisko, miesto a dátum narodenia, je v ňom tiež uvedený dátum začiatku a konca kurzu, trvanie kurzu v hodinách, a zároveň aj hlavné okruhy, ktorých sa kurz týkal a ich trvanie v hodinách. Príklady jednotlivých okruhov z osvedčenia Lukáša Slováka sú zobrazené na Obrázku 3.

Obrázok 3: Názorná ukážka informácií uvedených v Osvedčení o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania

úspešne absolvoval program:

Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore

v čase od 14. 03. – 18. 03. 2022

v rozsahu 38 hodín

s odborným obsahom v predmetovej skladbe:

- Daňová a odvodová politika štátu v zrkadle podnikania v poľnohospodárstve – 2 hodiny;
- Štruktúra prezentácie dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok (GAEC) a GSAA – 5 hodín;
- Podpora pre mladého farmára a krížové plnenie – 3 hodiny;
- Ovocinárstvo – 4 hodiny;
- Podporné opatrenia v agrosektore – 4 hodiny;
- Zeleninárstvo – 3 hodiny;
- Možnosti podnikania mladého farmára vo väzbe na pozemky v správe a nakladaní Slovenského pozemkového fondu – 3 hodiny;
- Optimalizácia výrobných štruktúr – 4 hodiny;
- Zvieratá ako výrobný prostriedok, produkt aj citiaca bytosť – 2 hodiny;
- Podnikanie v chove hospodárskych zvierat, produkčné a ekonomické aspekty – 7 hodín;
- Základné legislatívne predpisy pre realizáciu chovu hospodárskych zvierat – 1 hodina;

Zdroj: Agroinštitútu v Nitre, 2022

Lukáš absolvoval kurz v celkovom trvaní 38 hodín. Príkladmi okruhov obsiahnutých v kurze sú daňová a odvodová politika štátu v zrkadle podnikania v poľnohospodárstve, ktorého výučba trvala 2 hodiny, ovocinárstvo v trvaní 4 hodín, či zeleninárstvo v trvaní 3 hodín. Vidíme teda, že absolvent tohto kurzu získal užitočné informácie nielen z oblasti chovu zvierat a rastlinnej výroby, no zároveň aj z ekonomickej a environmentálnej oblasti (Obrázok 3).

Ďalšou podmienkou, ktorú musí žiadateľ o dotáciu pre mladého farmára spĺňať, je povinná prax v poľnohospodárskom odvetví. Lukáš je registrovaný ako SHR a vykonáva podnikateľskú činnosť v oblasti rastlinnej a špeciálnej rastlinnej výroby. Na to, aby vedel preukázať, že poľnohospodársku činnosť aj naďalej skutočne vykonáva, je potrebné k žiadosti o dotácie priložiť potvrdenie o SHR. Týmto potvrdením žiadateľ zároveň preukazuje, že jeho poľnohospodárska činnosť nie je pozastavená ani zrušená a aj naďalej trvá. Potvrdenie nesmie byť staršie ako 3 mesiace a žiadateľ ho získa od svojho mieste príslušného obecného úradu.

Lukáš sa okrem rastlinnej výroby venuje aj špeciálnej rastlinnej výrobe, pod ktorú, okrem iného, spadá aj pestovanie zemiakov, lahôdkovej kukurice, mrkvy a cibule. Kvôli finančnej náročnosti pestovania uvedených plodín Lukáš podal žiadosť aj o dotáciu viažucu sa na pestovanie uvedenej zeleniny. Rovnako ako pri predchádzajúcich dotáciách, aj pri

tomto type dotácií je potrebné predložiť určité dokumenty. Prvým z nich je faktúra preukazujúca nákup sadiva, resp. osiva, ktoré predstavuje základ pre úrodu zeleniny na daný rok. Zároveň je podmienkou, aby tieto sadivá, resp. osivá boli certifikované. Druhým dokumentom je zmluva o obchodnej spolupráci uzatvorená medzi žiadateľom, teda v našom prípade medzi Lukášom a odberateľom dopestovanej zeleniny. Uvedenou zmluvou žiadateľ preukazuje, že zeleninu predal svojmu odberateľovi, čo je jednou z podmienok viazanej podpory príjmu. Lukáš uzatvoril tento typ zmluvy so školskou jedálňou v jeho blízkom okolí, keďže do tejto jedálne dodáva ním dopestované zemiaky, mrkvu a cibuľu. Rovnaký typ zmluvy uzatvoril aj s družstvom, ktoré podniká na západnom Slovensku. Spomínanému družstvu Lukáš predáva lahôdkovú kukuricu a zemiaky. Zmluva musí obsahovať identifikačné údaje a podpisy oboch zúčastnených strán, zmluvné podmienky a dátum a miesto uzatvorenia zmluvy.

Poslednou z podpôr, o ktoré Lukáš žiadal v roku 2024, je podpora na celofarmovú eko-schému. Lukáš nežiada o eko-schému podporujúcu pastevný chov zvierat, keďže žiadne zvieratá nechová. V rámci plnenia podmienok celofarmovej eko-schémy Lukáš aplikoval na vytýčenej ploche maštalný hnoj, určité parcely využil na účel neproduktívnej plochy a istú časť týchto parciel vysial zmesami pre opel'ovače. Keďže jeho rozlohovo najväčšie pole nepresiahlo súvislú výmeru 50 ha, nemusel žiadne z užívaných polí rozdeľovať biopásmi. Rovnako na žiadnej z užívaných výmer nemal trvalý trávnatý porast, preto sa ho netýkali ani podmienky obhospodarovania trvalého trávnatého porastu kosením ani pasením.

Lukáš je v súvislosti s celofarmovou eko-schéмой povinný priložiť ako prílohu k žiadosti o dotácie faktúru viažucu sa na nakúpené a vysiate zmesi pre opel'ovače. Vo faktúre je potrebné uviesť identifikačné údaje žiadateľa, a zároveň aj dodávateľa zmesi a všetky ďalšie povinné náležitosti faktúry podľa §74 zákona č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Na faktúre tiež nesmie chýbať zatriedenie predmetnej zmesi do kategórie jednoročná alebo viacročná, názvy konkrétnych plodín a ich percentuálne zastúpenie v danej zmesi. Lukáš v roku 2024 kúpil zmes, ktorá obsahovala 30 % ďateliny purpurovej, 5 % ďateliny alexandrijskej, 12 % reďkvi siatej, 5 % viky siatej, 5 % facélie, 25 % pohánky, 8 % horčice bielej a 10 % koriandru.

Dospeli sme k faktu, že na to, aby boli žiadateľovi dotácie uznané a boli mu poskytnuté finančné prostriedky z nich plynúce, je potrebné, aby všetky potrebné dokumenty priložil k podávanej žiadosti o dotácie. Ak by niektorý z dokumentov chýbal, alebo by ho žiadateľ doložil neskôr, ako je hraničný termín na podávanie niektorých

dokumentov týkajúcich sa žiadosti, nárok na získanie dotácie by mu zanikol. Teda napríklad, ak by Lukáš nedoložil ako prílohu faktúru viažucu sa na zmesi pre opel'ovače v stanovenom termíne, ale doložil by ju neskôr, prípadne by ju nedoložil vôbec, stratil by nárok na získanie financií z celofarmovej eko-schémy. Avšak ak by priložil všetky potrebné dokumenty potrebné k uznaniu ostatných dotácií, o ktoré žiadal, nárok na tieto dotácie by mu nezanikol.

3.1.2 Zaznačovanie pozemkov prostredníctvom Geopriestorovej žiadosti o podporu

Ďalším krokom k získaniu finančnej podpory pre poľnohospodárov je vyplnenie žiadosti o túto podporu. Avšak predtým, ako sa dostaneme k samotnému vyplňaniu žiadosti na portáli slovensko.sk, je potrebné zaznačiť a vyplniť údaje o pozemkoch, ktoré má žiadateľ, v našom prípade Lukáš, v užívaní cez stránku GSAA. Ide konkrétne o stránku <https://gsaa.mpsr.sk>, cez ktorú sa žiadateľ prihlási prostredníctvom svojich prihlasovacích údajov do portálu a zvolí si rok, za ktorý ide zaznačovať dané pozemky. Lukáš si zvolil rok 2024, keďže za uvedený rok plánuje žiadať dotácie, a teda aj zaznačovať pozemky. Následne sa mu zobrazila mapka, ktorú môžeme vidieť na Obrázku 4.

Obrázok 4: Geografické zaznačenie pozemku cez portál GSAA

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Na Obrázku 4 vidíme znázornené bloky pozemkov v katastrálnom území obcí Nová Dedinka a Tureň. Každý súvislý blok je ohraničený červenou farbou a označený jedinečným číslom, v našom prípade napríklad číslom 3803/1. Uvedené bloky pozemkov sa ďalej rozdeľujú na jednotlivé parcely, keďže v jednom bloku sa týchto parciel môže nachádzať viacero, a každá z nich môže mať iného majiteľa, resp. viacero majiteľov. Na Obrázku 4 tiež vidíme parcelu vyznačenú žltou farbou s označením 1-A. Uvedené označenie sa týka jednotlivo každého pozemkového bloku. Ak má žiadateľ v danom bloku iba jednu parcelu, predmetná parcela bude mať označenie 1-A. Ak by mal žiadateľ parcely jednotlivo každú v inom pozemkovom bloku, každá z týchto parciel by mala označenie 1-A. Ak by však v jednom bloku mal žiadateľ súvisle pri sebe viacero parciel, prvá z nich by mala označenie 1-A, druhá by mala označenie 1-B, tretia by mala označenie 1-C a pod.

Parcela vyznačená na Obrázku 4 je práve jedna z tých, na ktoré Lukáš podáva žiadosť o dotácie. Uvedenú parcelu, a spolu s ňou aj všetky ostatné parcely, ktorých sa týka daná žiadosť o dotácie, je potrebné manuálne zaznačiť na uvedenej mape. Zaznačovanie spočíva v tom, že žiadateľ na mapke vyznačí všetky hranice daného pozemku, ktoré sa následne spoja a zobrazí sa žltou vyznačený pozemok. V prípade, ak by sa skutočné hranice pozemku nezhodovali s hranicami pozemku zaznačenými v GSAA, žiadateľovi by bola vyrubená sankcia, ktorá by znižovala celkovú výšku finančných prostriedkov plynúcich z dotácií, na ktoré by mal žiadateľ nárok. Pri zaznačenom pozemku sa následne zobrazí okienko, ktoré môžeme vidieť na Obrázku 5.

Obrázok 5: Popis zaznačeného pozemku cez portál GSAA

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Na Obrázku 5 vidíme vyššie spomínané okienko, ktoré sa týka vyznačeného pozemku s označením 1-A. V okienku sú znázornené informácie o danej parcele, a to napríklad jej výmera, označenie, lokalita či číslo pozemkového dielu, ktorého je súčasťou.

Ak žiadateľ vyznačí na mape všetky pozemky, ktoré plánuje uvádzať v žiadosti o dotácie, je potrebné tieto pozemky, a s nimi súvisiace doplňujúce informácie zaznačiť do tabuľky, ktorá je tiež súčasťou GSAA. Keďže je spomínaná tabuľka pomerne rozsiahla, rozdelíme ju do viacerých navzájom súvisiacich obrázkov, ktoré si následne bližšie vysvetlíme. V tabuľke budeme skúmať iba päť Lukášových pozemkov z celkového počtu pozemkov, ktoré Lukáš obhospodaruje. Prvú časť tabuľky môžeme vidieť na Obrázku 6.

Obrázok 6: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (1. časť)

GEOPRIESTOROVÁ ŽIADOSŤ O PODPORU KAMPAŇ 2024

Zoznam poľnohospodárskych pozemkov (Stav pri poslednom podaní žiadosti) Rozdiely medzi pos

Zobrazíť stĺpce pre podporu ANC Zobrazíť stĺpce pre podporu pre ostatné neprojektové opatrenia SP SPP

Kód dielu: PČUV: Zobraziť iba riadky s rozdielmi

Číslo pozemku	Zobrazíť na mape	Lokalita	Kód dielu	Výmera KD	Podnet na aktualizáciu	ANC Kategória	ANC Výmera	Kultúra
1	☒	Jelka	0203/1	54,39	R			OP - Orná pôda
2	☒	Senec	3802/1	56,08				OP - Orná pôda
3	☒	Senec	3802/1	56,08				OP - Orná pôda
4	☒	Senec	3802/1	56,08				OP - Orná pôda
5	☒	Senec	3802/1	56,08				OP - Orná pôda

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampan 2024

V tabuľke s názvom Zoznam poľnohospodárskych pozemkov (Stav pri poslednom podaní žiadosti) (Obrázok 6), je rozdelená do viacerých stĺpcov. Žiadateľ v uvedených stĺpcov vypĺňa údaje o lokalite danej parcely, označení dielu, na ktorom sa parcela nachádza, výmere celkového dielu a o type a označení danej pôdy. Informácie v tabuľke sa týkajú parcel, na ktoré Lukáš v roku 2024 žiadal dotácie. Môžeme vidieť, že sledované parcely sa nachádzajú v katastroch obce Jelka a Senec a vo všetkých prípadoch ide o ornú pôdu. Ďalšiu časť tabuľky môžeme vidieť na Obrázku 7.

Obrázok 7: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (2. časť)

PČUV	Výmera BISS	Parcela	Výmera parcely	Z toho výmera CHP	Z toho výmera NP	Plodina
1	18,00	A	18,00			202 - Slničnica ročná
1	17,64	A	7,62			106 - Jačmeň jarný
1		B	1,76			110 - Kukurica cukrová
1		C	3,00			110 - Kukurica cukrová
1		D	0,88			109 - Kukurica

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Z tabuľky na Obrázku 7 vieme vyčítať označenie parcel v pozemkových blokoch, výmeru pre platby BISS, výmeru daných parcel a plodinu, ktorá je na týchto parcelách pestovaná. Pri uvedení názvu plodiny je tiež potrebné uviesť aj jej číselný kód. Môžeme si všimnúť, že na uvedených parcelách Lukáš pestoval slnečnicu ročnú, jačmeň jarný, kukuricu a kukuricu cukrovú, nazývanú tiež lahôdková, na ktorú Lukáš žiadal viazanú podporu. Ďalšie informácie súvisiace s uvedenými plodinami môžeme vidieť v tretej časti tabuľky na Obrázku 8.

Obrázok 8: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA (3. časť)

Priama podpora	Biotop TTP typ	Biotop TTP výmera	Závlaha	Rok rozorania	Vek porastu	Použitie ochrany rastlín	Medziplodina	Org. hnojenie
						POR + hnojenie		
						POR + hnojenie		slama
VZ			Z			POR + hnojenie		
VZ			Z			POR + hnojenie		
			Z			POR + hnojenie		

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Na Obrázku 8 vidíme prvý stĺpec tabuľky s názvom Priama podpora. Ako sme uviedli v predchádzajúcom odseku, Lukáš žiadal viazanú podporu príjmu na cukrovú kukuricu, ktoré sa nachádzajú v treťom a štvrtom riadku tabuľky na Obrázku 7. Práve táto forma podpory viažuca sa na spomínanú cukrovú kukuricu je zaznačená v treťom a štvrtom riadku tabuľky na Obrázku 8 v uvedenom stĺpci Priama podpora pod skratkou VZ. V stĺpci

s názvom Závlaha sú písmenom Z označené parcely, na ktorých Lukáš vykonával zavlažovanie pomocou zavlažovacích bubnov. Stĺpec s názvom Použitie ochrany rastlín obsahuje informácie o využívaní postrekov a hnojív na daných parcelách. Ako môžeme vidieť, Lukáš využíval POR a hnojivá na všetkých piatich nami sledovaných pozemkoch. V poslednom stĺpci žiadateľ uvádza použitie organického hnojenia na danej parcele v prípade, že takéto hnojenie využil. Lukáš použil na parcele s jačmeňom jarným organické hnojenie v podobe slamy.

V prípade, ak sa žiadateľ zapája do eko-schémy, pre splnenie podmienok tejto podpory je potrebné, aby vyplnil obdobnú tabuľku ako bola tá, ktorú sme uvádzali na predchádzajúcich troch obrázkoch. Lukáš sa v roku 2024 zapojil do celofarmovej eko-schémy, preto je povinný vyplniť spomínanú tabuľku. Keďže je aj táto tabuľka týkajúca sa eko-schémy pomerne rozsiahla, rozdelíme ju na dve časti. Prvú časť tabuľky môžeme vidieť na Obrázku 9.

Obrázok 9: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA týkajúca sa celofarmovej eko-schémy (1. časť)

Číslo riadku	Zobrazí na mape	Skrátený kód dielu	Lokalita	Kultúra	PČUV	Parcela
1		3802/1	Senec	OP - Orná pôda	1	J
2		4706/1	Senec	OP - Orná pôda	2	A
3		5409/1	Senec	OP - Orná pôda	1	A

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Prvá časť tabuľky s názvom Zoznam prvkov a plôch pre kondicionalitu a eko-schémy, ktorá je zobrazená na Obrázku 9 obsahuje totožné druhy informácií, ktoré obsahovala 1. časť predchádzajúcej tabuľky na Obrázku 6. Aj v tejto časti uvedenej tabuľky žiadateľ vyplní označenie pozemkového dielu, na ktorom sa parcela nachádza, a rovnako aj

jej lokalitu, označenie a typ pôdy na danej parcele. Jediným rozdielom je, že pozemky uvedené v tabuľke Lukáš využíval na plnenie podmienok eko-schém. Bližšie informácie o tom, čo Lukáš pestoval na týchto parcelách a ako sa tieto skutočnosti týkali celofarmovej eko-schémy, sú uvedené na Obrázku 10.

Obrázok 10: Tabuľka zaznačovania pozemkov cez GSAA týkajúca sa celofarmovej eko-schémy (2. časť)

Plodina	Kód prvku	Výmera neprepočítaná váhovým faktorom	Výmera prepočítaná váhovým faktorom
688 - Medziplodina alebo zelená pokrývka v.f. 1		0,75	0,75
925 - Pôda ležiaca úhorom s porastom		1	1
688 - Medziplodina alebo zelená pokrývka v.f. 1		1,56	1,56

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

V prvom stĺpci v tabuľke na Obrázku 10 vidíme, že na každej z troch uvedených parciel Lukáš pestoval medziplodinu, resp. zelenú pokrývku alebo pôdu nechal zarastať úhorom. Vyčlenením uvedených parciel na tieto účely, si zabezpečil plnenie podmienok eko-schém. Ide konkrétne o podmienku neproduktívnej plochy a zlepšenie štruktúry ornej pôdy. Na Obrázku 10 zároveň vidíme stĺpce, v ktorých žiadateľ uvádza výmery daných parciel prepočítané váhovým faktorom a neprepočítané váhovým faktorom. Pre lepšie pochopenie významu uvedených číselných údajov v tabuľke, je potrebné vysvetliť spôsob prepočítavania výmery váhovým faktorom. Využívanie neproduktívnych plôch, medziplodín a podobných postupov pri plnení celofarmovej eko-schémy, má pridelené určité číselné faktory. Neproduktívne plochy majú napríklad priradený váhový faktor s číslom 1. Váhový faktor s rovnakým číslom majú pridelené aj medziplodiny. To znamená, že výmery plôch, ktoré Lukáš využíva uvedenými spôsobmi je potrebné prepočítať týmito váhovými faktormi, teda v oboch prípadoch číslom 1. Z toho dôvodu je vo všetkých troch prípadoch výmera parcely prepočítaná váhovým faktorom totožná s výmerou parcely neprepočítanou váhovým faktorom.

Vyplnenie všetkých nevyhnutných údajov na portáli GSAA bolo posledným krokom potrebným k začatiu vyplňania samotnej žiadosti o dotácie. Nakoľko práve výstup zo zaznačovania pozemkov prostredníctvom GSAA je poslednou z príloh potrebnou pri

vypĺňaní žiadosti o dotácie. Postupnosť krokov pri vypĺňaní spomínanej žiadosti si rozoberieme v nasledujúcej podkapitole.

3.1.3 Podávanie žiadosti o dotácie pre poľnohospodára Lukáša Slováka

Keď už máme pripravené všetky dokumenty a prílohy definované v predchádzajúcich podkapitolách, ďalším krokom k získaniu nároku na finančné prostriedky, je vyplnenie samotnej žiadosti o dotácie. V aktuálnom období je možné žiadosť vyplniť a podať iba v elektronickej forme. V minulosti ponúkala PPA možnosť podania žiadosti aj v listinnej forme, avšak táto možnosť už naďalej dostupná nie je, preto sú všetci žiadatelia povinní podávať žiadosť iba elektronicky prostredníctvom portálu slovensko.sk.

Do uvedeného portálu sa každý žiadateľ vie prihlásiť iba prostredníctvom jeho občianskeho preukazu, ktorého súčasťou je čip. Na to, aby mohlo byť prihlásenie zrealizované, je potrebné mať okrem občianskeho preukazu žiadateľa aj čítačku, ktorá zaznamená čip v danom občianskom preukaze, a vďaka tomu sa bude môcť žiadateľ prihlásiť do portálu. Po prihlásení sa do portálu sa žiadateľovi zobratí stránka, na ktorej zaklikne možnosť Nájst' službu. Pred samotným vypĺňaním žiadosti je však potrebné najskôr vyplniť identifikačný list, v ktorom žiadateľ zadá všetky potrebné údaje potrebné na jeho identifikáciu. Z toho dôvodu je potrebné do kolónky Názov elektronickej služby, zadať text Podanie identifikačného listu pre priame podpory. Následne sa na stránke vyhladá záznam s rovnakým menom. Po otvorení tohto záznamu sa zobrazí elektronický dokument, predstavujúci uvedený identifikačný list, ktorý je potrebné vyplniť pred podávaním samotnej žiadosti o dotácie.

V úvode vypĺňania identifikačného listu je potrebné priložiť súbor s predgenerovanou jednotnou žiadosťou o dotácie za rok 2024. Uvedený súbor vo formáte xml každoročne zasiela PPA prostredníctvom mailu všetkým potenciálnym žiadateľom bez ohľadu na to, či sa rozhodnú v danom roku žiadať o dotácie alebo nie. V tomto súbore žiadateľ nevykonáva žiadne zmeny, je povinný si ho len stiahnuť a priložiť ho k vypĺňanému elektronickému dokumentu. Priloženie uvedenej predgenerovanej žiadosti zabezpečí predvyplnenie niektorých údajov v identifikačnom liste.

Identifikačný list je rozdelený do jedenástich otázok, resp. strán. V rámci prvej z nich žiadateľ vyplňa údaje, ktorými sú registračné číslo žiadateľa a jednotný identifikátor žiadateľa, pridelené prostredníctvom PPA a informácia, či má žiadateľ prístup do GSAA.

V prípade, ak by žiadateľ stratil alebo zabudol heslo do GSAA, PPA je povinná poskytnúť tomuto žiadateľovi nové prihlasovacie údaje. Ak by žiadateľ podával iba žiadosť o dotácie týkajúce sa zvierat, nepotreboval by prístup do GSAA. V tom prípade by zaklikol možnosť Nepotrebujem prístup do GSAA.

Druhá otázka sa týka osobných údajov o predkladateľovi žiadosti. Z dôvodu anonymity nebudeme vyplňať údaje o Lukášovi Slovákovi, avšak v tomto prípade je potrebné vyplniť základné údaje žiadateľa, ako napríklad, titul, meno, priezvisko, typ telefónu, telefónne číslo či emailovú adresu.

Tretia otázka, resp. tretia strana listu obsahuje informácie o právnej forme žiadateľa. Lukáš Slovák je registrovaný ako SHR, preto do právnej formy žiadateľa vyplníme možnosť Samostatne hospodáriaci roľník nezapísaný v obchodnom registri. V tejto časti je tiež potrebné uviesť IČO a plné meno právnickej osoby, čo je našom prípade Lukáš Slovák – Samostatne hospodáriaci roľník. Väčšina z týchto informácií sa však automaticky predvyplní po vložení predgenerovanej žiadosti. V tom prípade stačí iba skontrolovať správnosť doplnených údajov.

Štvrtá strana obsahuje čiastočne totožné údaje ako v prípade druhej strany. V uvedenej otázke je potrebné vyplniť kontakt na žiadateľa, teda jeho telefónne číslo a emailovú adresu, no keďže v našom prípade je predkladateľ žiadosti a žiadateľ tá istá osoba, v tejto otázke vyplníme rovnaké kontaktné údaje, ako sme vyplnili v druhej otázke týkajúcej sa predkladateľa žiadosti.

V piatej otázke je potrebné vyplniť informácie o adrese sídla žiadateľa. V tejto časti Lukáš vyplní názov obce v ktorej sídli, taktiež aj názov ulice, orientačné a súpisné číslo, poštové smerovacie číslo, okres, kraj a štát, v ktorom sa jeho sídlo nachádza.

Šiesta strana sa týka korešpondenčnej adresy žiadateľa. Žiadateľ na tejto strane vyplní údaje iba v prípade, ak je korešpondenčná adresa iná ako adresa sídla žiadateľa. Lukášova korešpondenčná adresa je totožná s adresou jeho sídla, preto na tejto strane nebudeme vyplňať žiadne údaje.

Keďže podaním žiadosti o dotácie chce žiadateľ získať nárok na finančné prostriedky, je potrebné uviesť bankové spojenie, prostredníctvom ktorého žiadateľ získa uvedené finančné prostriedky. Z toho dôvodu na siedmej strane žiadateľ uvedie číslo účtu, na ktoré mu majú byť finančné prostriedky pripísané.

Následne sa dostávame do časti, v ktorej sa systém žiadateľa pýta, či žiadateľ má časti poľnohospodárskeho podniku registrované v CEHZ. Inými slovami, či má žiadateľ farmu, resp. určité dvory, na ktorých chová zvieratá, a zároveň sú tieto farmy registrované

v CEHZ. Ak by žiadateľ mal jednu alebo viacero uvedených fariem, zaklikne túto možnosť a systém mu zobrazí tabuľku, v ktorej vyplní názov farmy, registračné číslo farmy v CEHZ a okres a obec, v ktorej sa predmetná farma nachádza. Lukáš sa však chovu zvierat nevenuje, preto na strane osem nebudeme vyplňať žiadne údaje.

Na deviatej strane identifikačného listu žiadateľ uvádza údaje o štatutároch alebo členoch štatutárnych orgánov v prípade, ak je žiadateľom právnická osoba. Ak je žiadateľom fyzická osoba, je potrebné vyplniť údaje o samotnom žiadateľovi. Keďže Lukáš podniká ako fyzická osoba, údaje, ktoré bude v tejto časti vyplňať, sa budú týkať jeho. Údaje, ktoré je potrebné vyplniť zahŕňajú meno, priezvisko, titul, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu a dátum narodenia. V tejto časti sa tiež vyplňajú údaje o mladom poľnohospodárovi. Keďže Lukáš sa radí medzi mladých poľnohospodárov, údaje týkajúce sa mladého poľnohospodára budeme vyplňať. V tomto kroku však stačí iba zakliknúť možnosť, že v našom prípade sa jedná o mladého poľnohospodára.

Ďalšou súčasťou je potvrdenie oboznámenia sa s vyhlásením, ktoré nariaďuje žiadateľom nahlasovať všetky zmeny údajov, ktoré počas roka nastanú. Týmto vyhlásením zároveň žiadateľ potvrdzuje, že všetky údaje uvedené v identifikačnom liste sú pravdivé a správne.

V závere identifikačného listu sa žiadateľovi zobrazia všetky vyplnené údaje, ktoré je potrebné si skontrolovať. Zároveň je v tejto časti priestor na pridanie povinných príloh. V Lukášovom prípade je potrebné priložiť potvrdenie o vedení účtu a kópiu Osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania. Po priložení všetkých potrebných príloh je potrebné pred odoslaním formulára kliknúť na možnosť Podpísať, ktorá potvrdí správnosť všetkých uvedených údajov. Po zakliknutí tejto možnosti žiadateľ ukončí vyplňanie identifikačného listu možnosťou Odoslať.

Po úspešnom vyplnení a odoslaní identifikačného listu je ďalším krokom vyplňanie samotnej žiadosti o dotácie. Na stránke slovensko.sk je potrebné v tomto prípade pri vyhľadávaní služby zadať k názvu elektronickej služby Podanie jednotnej žiadosti o priame podpory. Po vyhľadaní uvedenej služby sa zobrazí možnosť s rovnakým názvom, ktorá predstavuje žiadosť o dotácie. Po rozkliknutí tejto možnosti sa zobratí obdobný elektronický dokument, ako v prípade identifikačného listu. Uvedený dokument predstavujúci žiadosť o dotácie je rozdelený do devätnástich strán, resp. otázok. Predmetom prvých piatich strán sú osobné údaje žiadateľa, ako napríklad meno, priezvisko, adresa sídla žiadateľa, IČO, telefónne číslo a pod. Uvedené údaje sú v žiadosti predvyplnené z identifikačného listu.

Nakoľko sme sa týmto údajom venovali pri vyplňaní identifikačného listu, v tejto časti sa im už venovať nebudeme.

Po skontrolovaní predvyplnených údajov nasleduje šiesta strana žiadosti, ktorá sa už týka samotného žiadania o podpory, na ktoré žiadateľovi vzniká nárok. Na Obrázku 11 môžeme vidieť vyznačené všetky druhy dotácií, o ktoré Lukáš žiadal v roku 2024.

Obrázok 11: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (1. časť)

O aký typ podpory žiadate?

Žiadam o:

- Základnú podporu príjmu v záujme udržateľnosti a komplementárnu redistributívnu podporu príjmu v záujme udržateľnosti
- Komplementárna podpora príjmu pre mladého poľnohospodára
- Podporu na celofarmovú eko-schému
- Podporu na zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu
- Viazanú podporu príjmu

Zdroj: slovensko.sk, 2024

Podľa Obrázka 11, Lukáš v roku 2024 žiadal o základnú podporu príjmu BISS, redistributívnu podporu príjmu, podporu pre mladého farmára, celofarmovú eko-schému a o viazanú podporu príjmu. Keďže si Lukáš nezvolil všetky druhy dokumentom ponúkaných podpôr, v elektronickom dokumente sa mu budú zobrazovať už iba otázky týkajúce sa ním zvolených druhov dotácií. To znamená, že v dokumente sa mu nebudú zobrazovať otázky týkajúce sa podpory na zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu.

Keďže jednou zo zvolených dotácií bola aj viazaná podpora príjmu, Lukáš musí uviesť o aký typ viazanej podpory ide, resp. čoho sa daná viazaná podpora týka. Zvolenú možnosť môžeme vidieť na Obrázku 12.

Obrázok 12: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (2. časť)

Špecifikácia k žiadosti o podporu na viazanú podporu príjmu

Žiadam o:

- Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov bielkovinových plodín
- Viazaná podpora príjmu na pestovanie chmeľu
- Viazaná podpora príjmu na pestovanie cukrovej repy
- Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov ovocia
- Viazaná podpora príjmu na pestovanie vybraných druhov zeleniny

Zdroj: slovensko.sk, 2024

Lukáš sa okrem iného zaoberá aj pestovaním zemiakov, lahôdkovej kukurice, cibule a mrkvy. Na podporu pestovania uvedených druhov zeleniny Lukáš žiada viazanú platbu. Preto, ako môžeme vidieť na Obrázku 12, si zvolil v prípade špecifik viazanej podpory príjmu špecifikum pestovania vybraných druhov zeleniny. Na tento typ dotácie sa však viažu aj určité dokumenty, ktorými sú faktúra za nakúpené sadivo danej zeleniny a faktúra uzatvorená s odberateľom uvedenej zeleniny. Preto je potrebné, aby Lukáš spomenuté faktúry priložil ako prílohu k predmetnej dotácii v závere vyplňaného elektronického dokumentu.

Ďalšou podporou, o ktorú Lukáš žiadal, je podpora mladých poľnohospodárov. Na základe toho sa v ďalšej časti žiadosti Lukášovi zobrazia špecifiká súvisiace s uvedeným druhom podpory (Obrázok 13).

Obrázok 13: Zobrazenie vyplňania žiadosti o dotácie na portáli slovensko.sk (3. časť)

Špecifikácia k žiadosti o podporu pre Mladých poľnohospodárov

Zoznam príloh k žiadosti o podporu pre Mladých poľnohospodárov

Overená kópia dokladu o ukončenom vzdelaní podľa § 8 ods. 2 písm . b) bod 1 NV SR č. 436/2022 Z. z.* v zn. n.p.

Doklady podľa § 8 ods. 2 písm. b) bod 2 NV SR č. 436/2022 Z. z.* v zn. n.p. preukazujúce prax v poľnohospodárstve

Uviesť konkrétne doklady, napr. pracovná zmluva, dohoda o prácach vykonaných mimo pracovného pomeru

Potvrdenie o trvaní shr od 28.02.2022 a osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho .

Doklady podľa § 8 ods. 3 NV SR č. 436/2022 Z. z. v zn. n.p. preukazujúce, že žiadateľ má nad právnickou osobou účinnú a dlhodobú kontrolu z hľadiska rozhodnutí týkajúcich sa riadenia, zisku a finančných rizík

*Nariadenie vlády SR č. 436/2022 Z.z. v zn. n.p., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb

Zdroj: slovensko.sk, 2024

Jednou z podmienok splnenia podmienok podpory pre mladých farmárov je vzdelanie v danom odvetví alebo absolvovanie akreditovaného kurzu. Lukáš v minulosti absolvoval akreditovaný vzdelávací kurz. Špecifiká k žiadosti o podporu pre mladých farmárov zobrazené na Obrázku 13 sa týkajú práve týchto dvoch uvedených kritérií. Keďže Lukáša sa týka kritérium súvisiace s absolvovaním akreditovaného kurzu, v žiadosti si zvolí túto možnosť a ako potvrdenie priloží kópiu Osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania.

V ďalšom kroku sa v žiadosti zobrazí zoznam príloh, ktoré žiadateľ prikladá k danej žiadosti. V uvedenom zozname je potrebné vyznačiť všetky prílohy, ktoré žiadateľ k žiadosti prikladá, avšak okrem tých, ktoré boli k žiadosti pridané už v niektorej z predchádzajúcich častí žiadosti. Konkrétny zoznam príloh k žiadosti Lukáša Slováka môžeme vidieť na Obrázku 14.

Obrázok 14: Zoznam príloh k žiadosti o dotácie Lukáša Slováka

Zoznam príloh:

Zoznam poľnohospodárskych pozemkov vrátane grafickej časti (predkladá sa elektronicky prostredníctvom GSAA)

Zoznam členov združenia

Výpis z evidencie prenajatých a vlastných pozemkov

Zdroj: slovensko.sk, 2024

Súčasťou príloh k podávanej žiadosti je zoznam pozemkov a ich geografické zobrazenie prostredníctvom GSAA. Žiadateľ si po vyplnení všetkých údajov v GSAA uloží výstup z tohto portálu, ktorý následne slúži ako príloha k žiadosti. Druhou prílohou podstatnou pre úspešné podanie žiadosti je výpis z evidencie prenajatých a vlastných pozemkov.

V závere žiadosti nasleduje, rovnako ako v prípade identifikačného listu, vyhlásenie o správnosti údajov uvedených v žiadosti, o povinnosti nahlasovania zmien, povinnosti žiadateľa poskytovať súčinnosť PPA a o znalosti a dodržiavaní podmienok poskytovania podpôr. Uvedené vyhlásenie je potrebné si prečítať, a následne zakliknúť možnosť, v ktorej žiadateľ potvrdzuje oboznámenie sa s daným vyhlásením.

Po oboznámení sa s predchádzajúcim vyhlásením sa v žiadosti zobrazia informácie pre žiadateľa, ktoré ho informujú o termíne podávania žiadosti, o zákaze vytvárania umelých podmienok pre získanie podpôr a o správnosti zakreslenia pozemkov v portáli GSAA. Oboznámenie sa s uvedenými informáciami žiadateľ nemusí nijakým spôsobom potvrdzovať.

V poslednom kroku žiadosti sa zobrazí súhrn všetkých údajov vyplnených v žiadosti. Žiadateľ je povinný si tieto údaje skontrolovať a v prípade nesprávnosti niektorého z nich je povinný údaje opraviť. Po skontrolovaní údajov sa zobrazí zoznam povinných príloh odvíjajúci sa od druhov dotácií, o ktoré žiadateľ žiada a od údajov vyplnených v žiadosti. V tejto časti je potrebné pridať všetky potrebné prílohy, ktoré v predchádzajúcich častiach ešte neboli pridané. Lukáš je teda povinný pridať ako prílohu faktúru za nákup osiva, resp. sadiva zeleniny, faktúru s odberateľom zeleniny, potvrdenie o vedení účtu a faktúru preukazujúcu nákup zmesí pre opeľovače. Po priložení týchto príloh žiadateľ ukončí podávanie žiadosti zakliknutím možnosti Odoslať.

3.2 Kontrola údajov v Geopriestorovej žiadosti o podporu

V nasledujúcej kapitole sa zameriame na kontrolu zo strany PPA súvisiacu s podávaním žiadosti o dotácie. V prvej časti predchádzajúcej kapitoly sme rozoberali zaznačovanie pozemkov prostredníctvom portálu GSAA. Uvedený proces je neoddeliteľnou súčasťou podávania žiadosti o dotácie, preto sa PPA musí uistiť, že dané pozemky a všetky údaje s nimi súvisiace sú zadané správne a pravdivo. Obsahom uvedenej kontroly sú predovšetkým žiadateľom zaznačené hranice jednotlivých pozemkov, zadané údaje týkajúce

sa eko-schém v prípade, že žiadateľ žiada aj o dotáciu týkajúcu sa eko-schém, či správnosť informácií o plodinách a medziplodinách pestovaných na vyznačených parcelách.

Na to, aby žiadateľ získal plný nárok na finančnú podporu plynúcu z dotácií je potrebné, aby boli všetky posudzované oblasti bez chyby. V prípade, ak by PPA zaznamenala v niektorom z posudzovaných kritérií odchýlku a žiadateľ by v rámci lehoty na opravu chýb zistených pri kontrole uvedenú odchýlku neopravil, bola by mu vyrubená sankcia, ktorá by znižovala celkový nárok na finančnú podporu plynúcu z týchto dotácií. Uvedené oblasti týkajúce sa kontroly, a rovnako aj stav kontroly žiadateľ vidí v kolónke Kontrola v aplikácii GSAA.

Proces kontroly je vykonávaný prostredníctvom inovatívneho systému s názvom Area monitoring system (ďalej len „AMS“), teda v preklade Systém plošného monitorovania plôch. Pomocou spomínaného systému PPA overuje splnenie všetkých podmienok potrebných pre získanie nároku na dotácie. Uvedené overovanie spočíva vo vyhodnocovaní dát zo satelitov s názvami Sentinel 1 a Sentinel 2, ktoré sa nachádzajú na obežnej dráhe Zeme. Pomocou týchto satelitov je možné skontrolovať napríklad prítomnosť pestovania deklarovanej plodiny, prípadne medziplodiny na danej ploche, či vykonávanie agrotechnických operácií, ktorými sú napríklad kosenie či pasenie dobytku na daných plochách v určitých termínoch. Uvedeným spôsobom dokáže PPA kontrolovať plnenie podmienok pri viacerých druhoch dotácií.

Výsledky kontroly prostredníctvom systému AMS žiadateľ vidí v aplikácii GSAA pri jednotlivých kontrolovaných kritériách. Výsledky kontroly sú navyše farebne odlišené. V prípade, ak je kontrolované kritérium v aplikácii GSAA vyznačené zelenou farbou, považuje sa za splnené, čo značí, že v prípade daného kontrolovaného kritéria neboli zistené žiadne nezrovnalosti či chyby. Oranžovou farbou sú vyznačené kontrolované kritériá, v rámci ktorých bola počas kontroly zistená nezrovnalosť, resp. nezrovnalosti a je potrebná ďalšia aktivita zo strany žiadateľa, aby túto nezrovnalosť odstránil, prípadne učinil iné kroky k objasneniu alebo oprave zistenej nezrovnalosti. Môže ísť napríklad o úpravu žiadosti o dotácie v prípade, ak sa zistená chyba týka zle vyznačených hraníc pozemku v GSAA. Žiadateľ môže v rámci dodatočnej úpravy žiadosti upraviť predmetné hranice pozemku v rámci GSAA tak, aby zodpovedali skutočným hraniciam daného pozemku, a tým túto chybu odstrániť. Dodatočná úprava žiadosti o dotácie môže byť tiež využitá pri chybnom zadaní plodiny, resp. medziplodiny pestovanej na danej parcele. Ďalším spôsobom, ktorým môže žiadateľ reagovať na zistené nezrovnalosti je zaslanie geotagovanej fotografie daného pozemku. Pod týmto pojmom rozumieme taký druh fotografie, ktorej súčasťou sú metadáta

obsahujúce informácie o čase a polohe vyhotovenia danej fotografie. Tento spôsob sa použije v prípade, ak satelit nie je schopný poskytnúť dostatočne kvalitné zábery potrebné na posúdenie jednotlivých kontrolovaných kritérií, a to napríklad z dôvodu nepriazni počasia, a s tým súvisiacou zhoršenou viditeľnosťou. Žiadateľ v tomto prípade svojím mobilným telefónom so zapnutou funkciou lokalizácie polohy vyhotoví spomínanú geotagovanú fotografiu svojho pozemku, ktorú následne nahrá do portálu GSAA. Fotografia bude ďalej slúžiť pri posudzovaní splnenia kontrolovaných podmienok. V prípade, ak sa na základe fotografie preukáže splnenie podmienok, farba posudzovanej podmienky sa zmení z oranžovej na zelenú. V opačnom prípade, ak sa naopak preukáže nesplnenie podmienky na základe fotografie, farba sa zmení na červenú. Poslednou farbou vyskytujúcou sa pri posudzovaných podmienkach je sivá farba, ktorá označuje kontrolované kritériá, v rámci ktorých sa kontrola ešte nezačala.

Pre praktickú ukážku si uvedieme kontrolované oblasti a ich štádiá v prípade Lukáša Slováka. Po rozkliknutí kolónky Kontrola v aplikácii GSAA sa Lukášovi zobrazí tabuľka s kontrolovanými kritériami a s nimi súvisiacimi doplňujúcimi informáciami. PPA Lukášovi kontrolovala viacero kritérií, no my si rozoberieme iba tri z nich. Z dôvodu prehľadnosti tabuľku opäť rozdelíme na dve časti. Prvú časť tabuľky vidíme na Obrázku 15.

Obrázok 15: Kontrolované kritériá Lukáša Slováka v aplikácii GSAA (1. časť)

Stav plochy k	Prepočet semafora	Výsledok	Typ kontroly	Vyhodnotenie
02.09.2024	12.12.2024	Plodina: zistená	Plodina	splnené
02.09.2024	12.12.2024	Podозrenie na zmenu kultúry: nie. Podозrenie na nehomogenitu kultúry: nie	Kultúra a nehomogenita	splnené
30.09.2024	12.12.2024	Kosenie: 12. 8. 2024 - 17. 8. 2024	Kosenie a pasenie	splnené

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Na Obrázku 15 môžeme na prvý pohľad vidieť splnenie všetkých troch posudzovaných kritérií. Toto splnenie je v tabuľke zobrazené zelenou farbou v poslednom stĺpci tabuľky. Zároveň môžeme vidieť, že tabuľka okrem stavu kontroly zobrazuje aj ďalšie informácie súvisiace s týmto procesom. V prvom stĺpci tabuľky sú dané dátumy, ktoré sa viažu na stav daných plôch, ktoré sú podrobované kontrole. Druhý stĺpec tiež obsahuje dátumy viažuce sa jednotlivu ku každej posudzovanej ploche, ale uvedené dátumy udávajú deň, kedy bol naposledy zmenený stav kontroly. V ďalšom stĺpci môžeme vidieť výsledok kontroly. V prvom riadku bolo napríklad predmetom kontroly, či sa na danej ploche

nachádza deklarovaná plodina. Vo výsledku kontroly vidíme, že na predmetnej ploche sa podľa zistenia kontroly udávaná plodina nachádzala. V druhom riadku bolo predmetom kontroly podozrenie na zmenu alebo nehomogenitu kultúry. Kontrolou uvedeného kritéria PPA zisťuje, či sa na ploche, na ktorej je zadaná jedna plodina nenachádza plodín viac, prípadne či nedošlo k zmene pestovanej plodiny na danej ploche. Ak by sa v tomto prípade zistila odchýlka, ktorá by bola opodstatnená, žiadateľ by ako reakciu na tento podnet mal upraviť žiadosť, v ktorom by zadal v rámci predmetnej plochy správny druh plodiny, alebo by PPA poslal geotagovanú fotografiu v prípade, že odchýlka nie je opodstatnená. V Lukášovom prípade však pri kontrole uvedenej podmienky odchýlka zistená nebola, preto je táto podmienka považovaná za splnenú. Poslednou nami sledovanou kontrolovanou podmienkou bolo kosenie a pasenie danej plochy. Predmetnú plochu Lukáš využíval ako neproduktívnu plochu, preto pre splnenie podmienok Lukáš nemohol vykonávať na tejto ploche žiadnu agrotechnickú operáciu od 1. 4. do 31. 7. daného roka. Na Obrázku 15 vidíme, že podľa zistení kontroly Lukáš vykonal na tejto ploche kosenie v rozmedzí dátumov 12. 8. 2024 až 17. 8. 2024, čím splnil aj túto podmienku.

Ostatné doplňujúce údaje týkajúce sa sledovaných podmienok sú zobrazené v druhej časti tabuľky na Obrázku 16.

Obrázok 16: Kontrolované kritériá Lukáša Slováka v aplikácii GSAA (2. časť)

Vysvetlenie	Kód dielu	PČUV	Parcela
Bola identifikovaná neproduktívna plocha.	554127706/1	2	B
Na ploche bola identifikovaná deklarovaná kultúra.	554127706/1	2	B
Na ploche boli splnené monitorované podmienky výkonu agrotechnickej operácie.	554127706/1	2	B

Zdroj: Geopriestorová žiadosť o podporu kampaň 2024

Druhá časť tabuľky zobrazená na Obrázku 16 obsahuje napríklad vysvetlenie zistení získaných pri kontrole. V prvom riadku môžeme vidieť, že na danej ploche sa skutočne nachádza neproduktívna plocha. Druhý riadok potvrdzuje, že na danej ploche sa nachádza plodina, ktorej pestovanie deklaruje žiadateľ. A v treťom riadku môžeme vidieť splnenie podmienky tým, že Lukáš na tejto ploche vo vyhradených termínoch nevykonal kosenie, ale vykonal ho až po tomto termíne. Ďalej sa v tabuľke nachádzajú informácie definujúce kód

dielu, v ktorom sa nachádza predmetná parcela či označenie tejto parcely v danom pozemkovom dieli.

Keďže všetky kontrolované podmienky sú v portáli GSAA evidované ako splnené, Lukáš získa plný nárok na finančné prostriedky plynúce z dotácií, a nebudú mu vyrubené žiadne sankcie. Prijatie a zaúčtovanie týchto prostriedkov si bližšie rozoberieme v nasledujúcej kapitole.

3.3 Účtovné zobrazenie prijatia dotácií Lukáša Slováka

Po ukončení všetkých potrebných kontrol si žiadateľ vo svojej elektronickej schránke na portáli slovensko.sk nájde rozhodnutie o poskytnutí finančných prostriedkov plynúcich z dotácií, o ktoré žiadal. V rozhodnutí sa žiadateľ dozvie, či splnil všetky aspekty kontrol, a teda či mu nárok na dotácie nebude krátený z dôvodu sankcií. Rozhodnutie tiež obsahuje informácie o výške priamych platieb pripadajúce jednotlivo na každú dotáciu a číslo účtu, na ktorý majú byť žiadateľovi peniaze poslané.

V novembri roku 2024, teda v nami sledovanom období, PPA zmenila spôsob vyplácania priamych platieb (PPA začala vyplácať preddavky poľnohospodárom – PPA, 2024). V minulosti boli podpory vyplácané naraz v plnej sume, avšak od uvedeného termínu PPA začala vyplácať dotácie formou preddavkov. Maximálna výška preddavkov pre 1. pilier podpôr je 75 % z celkovej sumy, avšak reálne percento vyplatených preddavkov závisí od konkrétneho prípadu.

Lukášovi bolo rozhodnutie doručené v decembri roka 2024. V rozhodnutí je uvedené, že prvá časť priamych platieb, teda inými slovami preddavok, mu bude vyplatený vo výške 50 % z celkovej hodnoty nárokovateľných prostriedkov. Lukáš podával žiadosť na celkovú výmeru 72,95 ha. V rámci tejto rozlohy žiadal o 5 druhov dotácií. Avšak v danom rozhodnutí sú uvedené iba 4 druhy dotácií, ide konkrétne o základnú podporu BISS, redistributívnu podporu príjmu, viazanú podporu príjmu a celofarmovú eko-schému. Podpora mladých farmárov medzi uvedenými dotáciami chýba. Je to tak z dôvodu oddeleného posudzovania splnenia podmienok uvedenej podpory mladých farmárov. K tejto podpore žiadateľom príde rozhodnutie osobitne. Lukáš spomínané rozhodnutie zatiaľ neobdržal.

V rozhodnutí, ktoré Lukášovi už bolo doručené sú uvedené informácie ohľadom každej zo 4 dotácií a financií z nich plynúcich. V súvislosti so základnou podporou príjmu

BISS má Lukáš nárok na 7 572,21 €, v prípade redistributívnej podpory príjmu tvorí tento nárok čiastka 5 763,05 €, v prípade celofarmovej eko-schémy je to 4 112,92 € a na viazanú podporu súvisiacu s pestovaním prácnej a vysoko prácnej zeleniny pripadá 4 197,25 €. Celkovo má teda Lukáš nárok na 21 645,25 €. Navyše má Lukáš nárok aj na približne 5 836 € plynúcich z podpory mladých farmárov, avšak keďže Lukáš k tejto dotácii rozhodnutie zatiaľ nedostal, tejto sume sa ďalej nebudeme venovať.

Z celkovej sumy 21 645,25 € dostal Lukáš preddavok v januári 2025 vo výške 50 %, čo tvorilo sumu 10 822,63 €. Pre úplnosť si uvedené skutočnosti zobrazíme aj z účtovného hľadiska v Tabuľke 11. Zároveň uvedieme aj príklady nákladov na poľnohospodársku činnosť, ktoré Lukášovi vznikli v roku 2024.

Tabuľka 11: Účtovné zobrazenie vzniknutých nákladov a nároku a prijatia prostriedkov plynúcich z dotácií Lukáša Slováka

Dátum	Doklad	Text účtovného prípadu	Suma	Predkontácia	
Feb. 2024	PFA	Nákup a následná spotreba osiva pšenice na výmere 16 ha	1 526,40 €	501	321
Máj 2024	PFA	Prijatá faktúra za rozmetanie hnojiva na 21 ha externou firmou	714 €	518	321
Dec. 2024	PFA	Prijatá faktúra za orbu 19 ha externou firmou	1 349 €	518	321
Dec. 2024	IÚD	Celkový nárok na dotácie zo štátneho rozpočtu	21 645,25 €	346	648
Jan. 2025	VBÚ	Inkaso 50 % z celkového nároku na dotácie	10 822,63 €	221	346

Zdroj: Vlastné spracovanie

V Tabuľke 11 vidíme náklady, ktoré Lukášovi vznikli počas vykonávania poľnohospodárskych prác v roku 2024. Okrem toho je v tabuľke znázornený aj vznik pohľadávky voči štátnemu rozpočtu v celkovej sume 21 645,25 €. V rámci posledného účtovného prípadu je zachytené inkaso 50 % preddavku vo výške 10 822,63 €, čím sa zároveň znížila celková pohľadávka na účte 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu. Zvyšných nezikansovaných 50 % z celkovej sumy bude aj naďalej figurovať ako pohľadávka v účtovníctve Lukáša Slováka, a to až do momentu, kým nebude aj táto zvyšná časť

zinkasovaná. Inkaso uvedenej zvyšnej časti dotácií by malo byť realizované najneskôr do 30. 6. aktuálneho roka.

Po absolvovaní celého procesu získavania nároku na dotácie a následnom získaní finančných prostriedkov, sa považuje povinnosť vrátenia uvedených prostriedkov za vysoko nepravdepodobnú, nakoľko ide o nenávratnú podporu zo strany štátu, ktorá slúži na pokrytie už vzniknutých nákladov na poľnohospodársku činnosť. Lukáš teda v tomto momente už nepočíta s tým, že by mu vznikla povinnosť vrátenia získaných finančných prostriedkov z dotácií naspäť do štátneho rozpočtu.

Po zachytení vzniknutých skutočností z účtovného pohľadu sa v nasledujúcej podkapitole zameriame na dosiahnutie hlavného cieľa našej diplomovej práce, ktorým je definícia niekoľkých výhod a nevýhod viažucich sa na oblasť dotácií a eko-schém.

3.4 Výhody a nevýhody dotácií ako priamej podpory eko-schémy pre poľnohospodárske podniky v podmienkach Slovenskej republiky

Pri prvotnej myšlienke zavádzania systému eko-schém bolo cieľom využitie ich prínosu v oblasti životného prostredia. Implementácia tohto systému podpôr teda mala pozitívny zámer, no ako sa však časom ukázalo, každá minca má dve strany, čo v tomto prípade znamená, že systém ekologicky zameraných eko-schém má aj svoje nevýhody. A práve týmto pozitívam a negatívam viažucim sa na oblasť eko-schém sa budeme venovať v tejto kapitole.

3.4.1 Výhody eko-schém

Najskôr sa zameriavame na výhody súvisiace s eko-schémami. Eko-schémy majú nepopierateľne pozitívny vplyv na životné prostredie, a to najmä na biodiverzitu krajiny, zlepšenie kvality pôdy, zníženie emisií skleníkových plynov či ochranu prírody. K dosiahnutiu zlepšenia biodiverzity slúži napríklad vysádzanie stromoradií alebo biopásov, ktoré sú domovom pre veľké množstvo rastlín a živočíchov, čím sa zároveň zvyšuje aj rozmanitosť týchto živých organizmov. Niektoré poľnohospodárske praktiky tiež môžu prispievať k zadržiavaniu vody v pôde, čím je pôda aspoň čiastočne chránená proti čoraz viac rozšírenejším extrémnym letným suchám.

Ekoschémy podporujú poľnohospodárov k využívaniu ekologickejšej formy poľnohospodárstva, čo zahŕňa najmä obmedzenie používania škodlivých pesticídov či chemických hnojív. Náhradou za uvedené formy ochrany a podpory rastu rastlín sú hnojivá a prípravky proti škodcom založené na prírodnej báze. Vďaka tomu sú poľnohospodárske produkty udržateľnejšie a zdravšie, čo má za následok fakt, že v dnešnej dobe je po nich čoraz väčší dopyt. K používaniu ekologickejších prípravkov sa však viaže aj jedna nevýhoda. Tieto prípravky bývajú častokrát niekoľkonásobne drahšie ako klasické prípravky, čo častokrát odrádza poľnohospodárov od ich používania.

Udržateľnejší spôsob poľnohospodárskej produkcie sa v súčasnosti teší čoraz väčšej obľube. Zákazníci v obchodných reťazcoch vyhľadávajú produkty, ktorých kvalita im zaručí zdravší životný štýl a veľké množstvo benefitov pre ich zdravie. Bio produkty zaznamenávajú čoraz väčší dopyt, čím sú podporované najmä menšie rodinné podniky a farmy, ktorých produkcia je často zameraná práve týmto udržateľnejším smerom. Ekologicky zamerané podniky si navyše môžu zlepšiť svoje meno nielen medzi spotrebiteľmi, ale aj medzi ostatnými členmi odvetvia, ktorí v tejto oblasti podnikajú.

Jednou z hlavných motivácií tejto formy podpôr pre poľnohospodárov za implementáciu ekologickejších foriem pestovania, je získanie finančných prostriedkov. Ekoschémy nielen že poskytujú finančnú podporu, ktorá pokryje vyššie náklady vynaložené poľnohospodárom na ekologickejšie pestovanie plodín, no zároveň prinášajú aj širší rozhľad v oblasti rôznych inovácií v poľnohospodárstve. Tieto nové technológie a metódy pestovania využívajú postupy šetrnejšie k životnému prostrediu, a v neposlednej rade prispievajú k výskumu v oblasti poľnohospodárstva, čím dopomáhajú k ešte vyššej efektívnosti a udržateľnosti v oblasti poľnohospodárskej výroby. Výskum môže zahŕňať testovanie nových plodín, metód či techník, ktoré berú do úvahy viaceré ekologické faktory. V oblasti zavádzania udržateľnejších technológií poľnohospodári čoraz viac využívajú rôzne drony, senzory či satelity na zlepšenie monitorovania jednotlivých plodín a lepšiu odhad použitia hnojív a ochranných prostriedkov proti škodcom. Príkladom je používanie dronov pri postrekovaní plodín na poliach. Výhoda takejto formy aplikovania postrekov tkvie v presnosti aplikácie postrekov a hnojív, keďže drony sú vybavené senzormi, ktoré detegujú iba tie oblasti, ktoré si vyžadujú aplikáciu postreku alebo hnojiva. Touto metódou sa predchádza používaniu zbytočne vysokého množstva chemikálií na poľnohospodárske plodiny, ktoré takéto ošetrenie nepotrebujú. Rovnako dochádza aj k redukcii zlyhania ľudského faktora, ktoré predstavuje napríklad rôzne nepresnosti pri aplikácií či zlom namiešani dávky postrekov. Používanie dronov navyše vedie k úspore času, keďže drony

vedia efektívne pokryť aj veľké rozlohy polí, čím zároveň zabraňujú spaľovanie pohonných hmôt, ktoré by sa použili pri tradičnom používaní traktora pri postrekovaní. Pri využívaní spomínanej formy postrekovania sa navyše poľnohospodári môžu venovať iným dôležitým činnostiam, čo môže viesť k zvýšeniu efektivity a produktivity daného poľnohospodárskeho podniku. Všetky uvedené pokročilé metódy a postupy by však nebolo možné využiť bez dostatočných finančných zdrojov, ktoré v určitej miere zabezpečujú práve eko-schémy a rôzne iné podpory zo strany štátu v oblasti poľnohospodárskej produkcie.

3.4.2 Nevýhody eko-schém

K využívaniu eko-schém sa viažu aj isté negatíva. Prvým z nich je nadmerná byrokratická a administratívna záťaž, ktorá v mnohých prípadoch komplikuje podávanie žiadosti o eko-schémy. Avšak tento problém sa netýka iba podpôr plynúcich z eko-schém, týka sa dotácií ako celku. Náročnosťou, ktorú hodnotíme negatívne, sa prejavuje v prípade žiadateľa, ktorý je povinný pri podávaní žiadosti doplniť rôzne dokumenty. Tieto dokumenty sú však jednou z nosných častí podávania žiadosti, nakoľko bez nich by žiadateľ stratil nárok na obdržanie finančných prostriedkov. Ďalšia náročnosť sa prejavuje v pomerne zložitom zapisovaní a zaznačovaní pozemkov prostredníctvom GSAA. Ako sme uviedli v podkapitole viažucej sa práve na tento proces, vyplňanie údajov o pozemkoch si okrem základných informácií týkajúcich sa daných pozemkov vyžaduje aj uvádzanie rôznych špecifických označení, ktorých systému musí žiadateľ porozumieť, aby vedel tieto označenia správne uviesť k daným pozemkom. V celkovom procese žiadania o dotácie sa navyše častokrát vyžadujú informácie, ktoré už žiadateľ v niektorom kroku žiadania o dotácie uvádzal, čo je tiež ďalšou nevýhodou.

Ďalšou výraznou nevýhodou v oblasti eko-schém sú zložité a rozsiahle pravidlá viažuce sa na tento typ podpory. Na to, aby žiadateľ dostal finančné prostriedky plynúce z eko-schém, musí splniť všetky potrebné podmienky. Z toho vyplýva, že tieto podmienky si žiadateľ musí podrobne naštudovať a oboznámiť sa s nimi, čo si častokrát vyžaduje veľkú časovú záťažnosť. Nemôžeme však zabudnúť na to, že žiadateľ je v prvom rade poľnohospodár, ktorý sa chce naplno venovať svojej poľnohospodárskej činnosti. Oboznamovaním sa s rôznymi podmienkami a pravidlami súvisiacimi nielen s eko-schémami, ale s dotáciami celkovo, žiadateľ v mnohých prípadoch obetuje tomuto procesu nadmerné množstvo času, ktoré by v inom prípade mohol venovať ostatným

poľnohospodárskym činnostiam. Avšak bez finančnej podpory zo strany štátu v podobe dotácií by poľnohospodári prišli o kľúčový zdroj financií, ktorým častokrát pokrývajú napríklad výdavky za nájom pozemkov, faktúry za osivá a hnojivá, či rôzne iné nevyhnutné náklady potrebné na správne fungovanie.

V posledných rokoch sa poľnohospodári často stretávajú s neistotou v oblasti vyplácania dotácií. Po posledných parlamentných voľbách v roku 2023, ktorých dôsledkom bola zmena viacerých kľúčových zamestnancov a úradníkov, počnúc zmenou ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, zaznamenala oblasť vyplácania podpôr veľké nedostatky. Priame platby viažuce sa k žiadostiam z roku 2023, ktoré mali byť na základe skúseností z minulých rokov vyplatené približne v decembri 2023, boli vyplácané až počas roku 2024. Niektorým žiadateľom boli financie z priamych platieb poskytnuté už v januári, no viacerí žiadatelia sa dočkali poskytnutia financií až na konci júna roku 2024, čo bol súčasne aj hraničný termín pre vyplácanie podpôr. Vplyvom oneskoreného vyplácania priamych podpôr mnoho žiadateľov nemalo prostriedky na splatenie nájmu pozemkov a rôznych faktúr viažucich sa na ich činnosť, čo malo v mnohých prípadoch vplyv na dobré meno a finančnú stabilitu daných žiadateľov. Po týchto skúsenostiach sa v poľnohospodároch prehĺbila neistota voči podporám zo strany štátu a mnoho z nich je skeptických voči týmto podporám.

Posledná z nevýhod sa týka neproduktívnych plôch. Neproduktívne plochy spočívajú v neobrábaní takto definovaných plôch, tým pádom, v prípade, ak žiadateľ nevyseje dané plochy zmesami pre opel'ovače, začnú zarastať rôznymi druhmi nežiaducich rastlín, ktoré by sa dali charakterizovať ako burina. V prípade neproduktívnych plôch je toto zarastanie cieľom, avšak uvedené nežiaduce rastliny sa vyznačujú vysokou odolnosťou a najmä výsevnosťou, čo znamená, že sa rozmnožujú aj mimo hraníc neproduktívnych plôch, a teda aj na obrábané parcely priľahlé k neproduktívnym plochám. Poľnohospodár obrábajúci tieto plochy musí tým pádom vynaložiť viac úsilia a postrekov na to, aby sa týchto nežiaducich rastlín na svojej parcele zbavil. Vysoký výskyt nežiaducich rastlín na parcele, na ktorej sú pestované poľnohospodárske plodiny môže mať za následok zvýšené náklady na likvidáciu uvedených nežiaducich rastlín, a v neposlednom rade aj zhoršenie úrodnosti na danej parcele.

3.5 Odporúčania k zlepšeniu fungovania systému nárokovateľnosti dotácií ako priamej podpory eko-schémy pre poľnohospodárske podniky a metodický návrh postupu účtovania dotácií

Obsahom nasledujúcej podkapitoly sa zameriame na určité odporúčania, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu fungovania systému nárokovateľnosti a vyplácania podpôr plynúcich z eko-schém a dotácií ako celku. Uvedené odporúčania nadväzujú na nevýhody.

3.5.1 Odporúčania

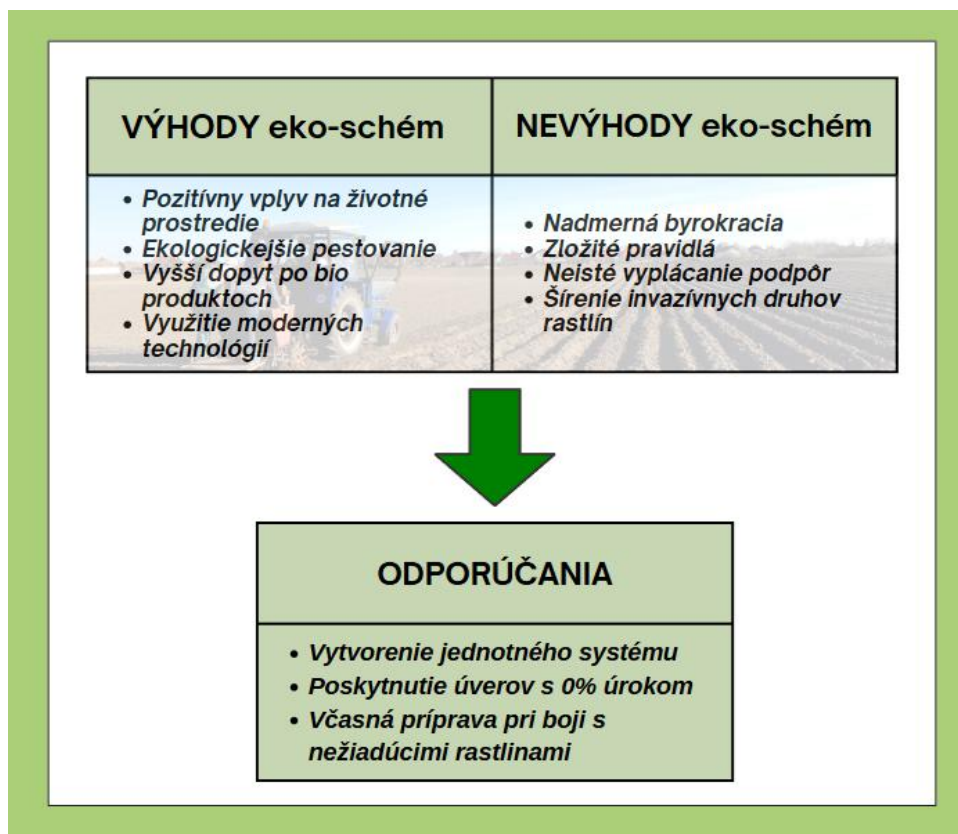
Prvou nevýhodou bola vysoká administratívna záťažnosť žiadateľov. Uvedený problém sa však netýka len žiadateľov, no zároveň aj zamestnancov, ktorí riešia a kontrolujú všetky podané žiadosti o dotácie. Jadro tohto problému tkvie v zlom nastavení celého systému podpôr. Žiadatelia musia častokrát vyplňať rovnaké informácie viackrát v rámci jedného systému, alebo v niektorých prípadoch dokonca viackrát v rámci niekoľkých systémov. Riešením by preto mohlo byť vytvorenie jednotného systému, čím by sa predišlo duplicitnému zadávaniu tých istých údajov. Zároveň by vyplňanie niektorých údajov mohlo byť zautomatizované, čím by sa tiež odbremenili žiadatelia od siahodlhého vyplňania rôznych druhov údajov. Odbremenit' žiadateľov od veľkej byrokratickej záťaže súvisiacej s dotáciami by tiež mohlo prehodnotenie množstva vyžadovaných informácií zo strany štátu a PPA.

Ďalšou nevýhodou, ktorej sme sa venovali, bolo neskoré vyplácanie podpôr v rámci posledného roka, čím bola ohrozená finančná stabilita poľnohospodárskych podnikov. Uvedený problém by mohol aspoň čiastočne nájsť riešenie v poskytovaní úverov s 0 % úrokov pre dotknuté poľnohospodárske subjekty. V roku 2024 bola takáto pomoc zo strany štátu žiadateľom poskytnutá, avšak až v poslednom júnovom týždni daného roka. Uvedené úvery veľké množstvo žiadateľov nevyužilo, keďže dané obdobie bolo hraničné pre vyplácanie priamych platieb, preto žiadatelia v tomto čase už tak či tak postupne dostávali finančné prostriedky plynúce z týchto dotácií. Ak by však štát poskytol pomoc formou úveru s 0 % úrokom skôr, napríklad od januára roku 2024, túto pomocnú ruku by prijalo veľké množstvo žiadateľov, a to najmä tí, pre ktorých bolo oneskorené vyplácanie priamych platieb takmer alebo úplne likvidačné. Keďže termíny vyplácania podpôr žiadateľom budú

v nasledujúcich rokoch taktiež oneskorené, štát by mal zvážiť poskytovanie bezúročných úverov aj v budúcich rokoch, avšak v skoršom období, aby táto pomoc reálne mala zmysel.

Poslednou nevýhodou súvisiacou s eko-schémami sú nežiaduce rastliny z neproduktívnych plôch, ktoré sa ďalej rozmnožujú aj na obhospodarované plochy. Keďže neproduktívne plochy sú neoddeliteľnou súčasťou eko-schém, odporúčanie sa bude týkať prístupu k danému problému zo strany poľnohospodárov. Ak daný poľnohospodár užíva pole, ktoré susedí s neproduktívnou plochou, jedinou možnosťou ako sa vyhnúť invázii a množeniu nežiaducich rastlín je včasne sa na tento problém pripraviť využitím rôznych postrekov alebo inhibítorov spomaľujúcich rast nežiaducich rastlín.

Schéma 1: Výhody, nevýhody a odporúčania viažuce sa na eko-schémy

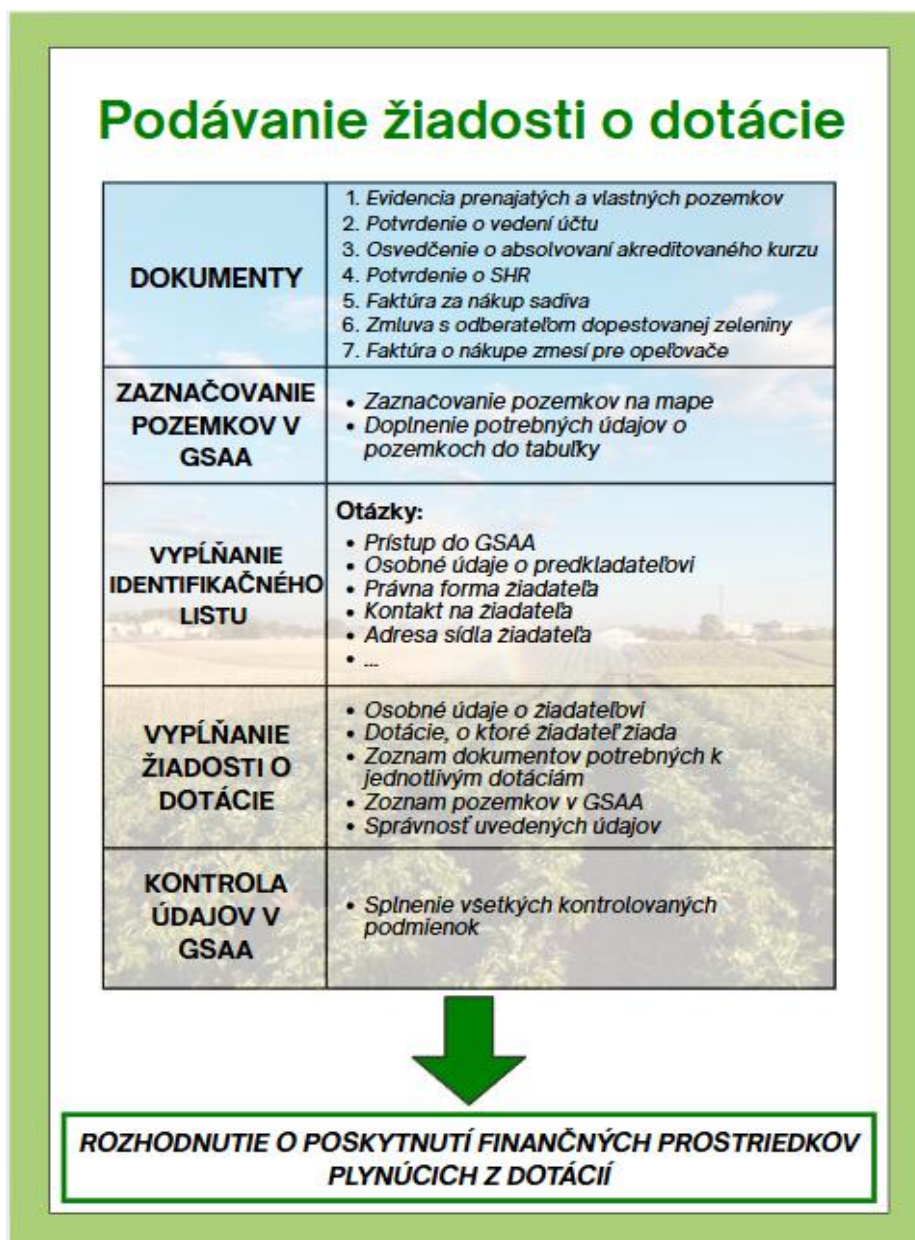
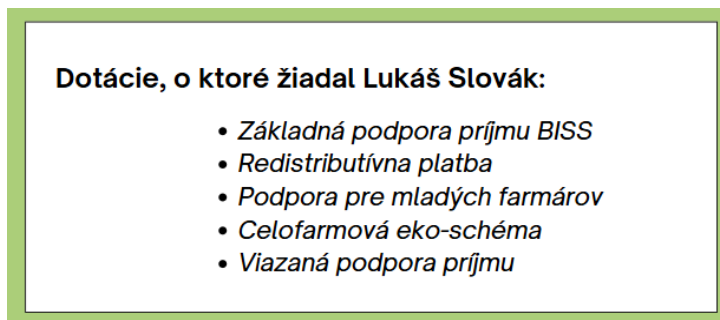
Zdroj: Vlastné spracovanie

Všetky výhody, nevýhody a z nich vyplývajúce odporúčania viažuce sa na oblasť eko-schém sú zobrazené v Schéme 1.

3.5.2 Metodický návrh postupu účtovania dotácií v poľnohospodárskych podnikoch

Náplňou podkapitoly je zhrnutie celej nami rozoberanej problematiky viažucej sa na vznik nároku na podporu vyplývajúcu z eko-schém, ako priamej podpory pre poľnohospodárske podniky pôsobiace v Slovenskej republike vo forme prehľadnej schémy. Náplňou schémy sú prevažne údaje týkajúce sa Lukáša Slováka, avšak jej súčasťou je aj zovšeobecnený metodický návrh účtovania dotácií, na ktoré poľnohospodárskym podnikom vzniká nárok. Uvedené skutočnosti sú zobrazené v Schéme 2.

Schéma 2: Zhrnutie riešenej problematiky a metodický návrh účtovania dotácií pre poľnohospodárske podniky

Doklad	Text účtovného prípadu	Predkontácia	
PFA	Vznik rôznych nákladov na poľnohospodársku činnosť, ktoré pokrývajú financie z dotácií	5xx AE	321
IÚD	Nárok na dotácie na pokrytie vzniknutých nákladov	346	648 AE
VBÚ	Inkaso dotácií na bankový účet	221	346

Zdroj: Vlastné spracovanie

V poslednej časti Schémy 1 je znázornená tabuľka s metodickým návrhom účtovania dotácií. Prvý účtovný prípad týkajúci sa vzniku nákladov na poľnohospodársku činnosť určuje predpis pre vznik viacerých druhov nákladov, ako napríklad náklady na rôzne poľnohospodárske práce či spotrebu hnojív, osív alebo postrekov. Z dôvodu rozmanitosti vzniknutých nákladov prichádzajú v prípade tohto účtovného prípadu do úvahy viaceré nákladové účty, najmä však účty 501 – Spotreba materiálu a 518 – Ostatné služby. Pre zlepšenie prehľadnosti môžu byť uvedené účty členené podľa analytickej evidencie. Ak by napríklad vznikli viaceré náklady vzťahujúce sa na spotrebu materiálu na poli, kedy by poľnohospodár pri sejbe spotreboval napríklad osivo kukurice, pšenice a jačmeňa, každé z týchto osív by bolo zachytené zvlášť na prislúchajúcom analytickom účte. Teda napríklad spotreba osiva kukurice by bola zaúčtovaná na účte 501.001, spotreba osiva pšenice na účte 501.002 a pod.

Druhý účtovný prípad v tabuľke metodického návrhu účtovania dotácií zachytáva vznik nároku na dotáciu pre poľnohospodárov zo štátneho rozpočtu. Rovnako ako v prípade vzniku nákladov na poľnohospodársku činnosť, aj v prípade vzniku nároku na dotácie je vhodné použiť analytickú evidenciu, v ktorej môže poľnohospodár rozdeliť nárok napríklad podľa jednotlivých nákladov, ktoré budú dotácie pokrývať. V poslednom účtovnom prípade je zachytené inkaso finančných prostriedkov plynúcich z dotácií.

Záver

Poľnohospodárstvo je neoddeliteľnou súčasťou identity Slovenskej republiky. Preto je v záujme nás všetkých, aby toto odvetvie čo najviac prosperovalo a zabezpečilo našej krajine čo najväčšiu sebestačnosť. Ako sme si ukázali v našej práci, poľnohospodári to v niektorých smeroch nemajú jednoduché. Preto je veľmi dôležité, aby sa štát snažil podať poľnohospodárom pomocnú ruku.

V prvej kapitole tejto práce sme sa venovali teoretickému vymedzeniu jednotlivých druhov dotácií. Išlo konkrétne o definovanie základnej podpory príjmu BISS, redistributívnej platby, podpory pre mladých farmárov a našu pozornosť sme upriamili najmä na dotácie súvisiace s eko-schémami. Zároveň sme v jednotlivých podkapitolách rozobrali podmienky, od ktorých splnenia sa odvíja získanie nároku na podporu. V závere uvedenej kapitoly sme uviedli aj účtovné zobrazenie nároku na dané dotácie.

Druhá kapitola obsahovala vymedzenie hlavného cieľa diplomovej práce a čiastkových cieľov, ktoré predstavovali základ pre splnenie hlavného cieľa, ktorým bolo zistenie výhod a nevýhod viažucich sa na eko-schémy a metodický návrh postupu účtovania dotácií u poľnohospodárov. V tejto kapitole sme zároveň znázornili metodické postupy, ktorými sa dopracujeme k uvedenému hlavnému cieľu práce.

V poslednej tretej kapitole sme sa zamerali na praktické zobrazenie skúmanej problematiky, ktoré sme aplikovali na príklade Lukáša Slováka, predstavujúceho vzorový príklad pre poľnohospodára žiadajúceho o dotácie. V úvode kapitoly sme vymenovali a charakterizovali všetky dokumenty, ktoré boli pre Lukáša potrebné pri podávaní žiadosti o dotácie. Ďalej sme opísali proces zaznačovania jednotlivých pozemkov v portáli GSAA, a rovnako aj vyplňanie jednotlivých tabuliek s informáciami týkajúcimi sa daných pozemkov. Po uvedených krokoch nasledovalo samotné vyplňanie žiadosti o dotácie Lukáša Slováka. Po definovaní jednotlivých krokov vyplňania žiadosti sme sa zamerali na kontrolu správnosti zadaných údajov v portáli GSAA. Keďže všetky kontrolované kritéria Lukáša Slováka boli považované za splnené, v nasledujúcej časti sme zobrazili prijatie týchto dotácií z účtovného hľadiska. V ďalšej podkapitole sme uviedli niekoľko výhod a nevýhod týkajúcich sa eko-schém, čím sme splnili hlavný cieľ diplomovej práce. Na záver sme spomenuli niekoľko odporúčaní viažucich sa na rozoberané nevýhody, ktoré by mohli viesť k zlepšeniu systému podpôr plynúcich z eko-schém.

Zoznam použitej literatúry

Knihy:

1. HUBA, Juraj. Zborník z konferencie: Financovanie poľnohospodárskych subjektov po roku 2023. Nitra: Poľnoprojekt Nitra, s.r.o., 2023, [58 s.].
2. MÁZIKOVÁ, Katarína, MATEÁŠOVÁ Martina a ONDRUŠOVÁ Lucia. Účtovníctvo podnikateľských subjektov I. 2. aktualizované a prepracované vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, [304 s.] [15,19 AH]. ISBN 978-80-571-0010-2.

Internetové zdroje:

1. WinePlanet (2018), Slovenské vína a vinohradníctvo na Slovensku [elektronický zdroj], [cit. 28.9.2024]. Dostupné na: <https://wineplanet.sk/blog/slovenske-vina-a-vinohradnictvo-na-slovensku>
2. Slovensko.sk (2023), Poskytovanie podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb [elektronický zdroj], [cit. 3.10.2024]. Dostupné na: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda_poskytovanie-podpory-v-polnoho
3. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (2022), Spoločná poľnohospodárska politika 2023 – 2027 [elektronický zdroj], [cit. 3.10.2024]. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vlada-schvalila-dokument-narodneho-vyznamu/462---17505/#:~:text=MPRV%20preto%20presadilo%20zv%C3%BD%C5%A1enie%20spolu%20financovania%20II.%20piliera%20zo>
4. Európska komisia (2023), Rozvoj vidieka [elektronický zdroj], [cit. 3.10.2024]. Dostupné na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_sk#:~:text=Rozvoj%20vidieka%20je%20%E2%80%9Edruh%C3%BDm%20pilierom%E2%80%9C%20spolo%C4%8Dnej%20po%C4%BE%20hospod%C3%A1rskej%20politiky
5. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (2022), Priame podpory [elektronický zdroj], [cit. 3.10.2024]. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/priame-podpory/258/>

6. Európska komisia (2023), BISS [elektronický zdroj], [cit. 8.10.2024]. Dostupné na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/biss_sk
7. Agrobiznis (2023), Podpory 2023: Premiéra novej SPP [elektronický zdroj], [cit. 12.10.2024]. Dostupné na: <https://www.agrobiznis.sk/agrarne-spravodajstvo/agrarne-politika-dotacie-eurofondy/7744-podpory-2023-premiera-novej-spp>
8. GrantExpert (2022), Ako získať dotácie pre poľnohospodárov? [elektronický zdroj], [cit. 12.10.2024]. Dostupné na: <https://www.grantexpert.sk/ako-ziskat-dotaciu-pre-polnohospodarov-10-najcastejsich-otazok/>
9. Európska komisia (2022), Mladí poľnohospodári [elektronický zdroj], [cit. 13.10.2024]. Dostupné na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/young-farmers_sk
10. Európska komisia (2023), Eko-schémy [elektronický zdroj], [cit. 13.10.2024]. Dostupné na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/eco-schemes_sk
11. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (2023), Sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb – Eko-schémy [elektronický zdroj], [cit. 13.10.2024]. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/eko-schemy/47-43-1570>
12. SPPK (2023), Ekoschémy [elektronický zdroj], [cit. 15.10.2024]. Dostupné na: <https://www.sppk.sk/clanok/5110>
13. SPPK (2022), Čo sú to ekoschémy a na čo slúžia? [elektronický zdroj], [cit. 15.10.2024]. Dostupné na: <https://sppk.sk/clanok/4561>
14. Režimy v záujme klímy, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat „EKO-schémy“ [elektronický zdroj], [cit. 15.10.2024]. Dostupné na: <file:///C:/Users/novom/Downloads/prezentaciaekoschemy.pdf>
15. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (2023), Podmienky oprávnenosti (celofarmová eko-schéma) [elektronický zdroj], [cit. 17.10.2024]. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/podmienky-opravnenosti/47-43-1573>
16. Farmársky manuál SPP 2023 – 2027. [elektronický zdroj], [cit. 18.10.2024]. Dostupné na: file:///C:/Users/novom/Downloads/farmarsky_manual_spp_2023_-_2027.pdf
17. Usmernenie – eko-schémy aktualizácia. [elektronický zdroj], [cit. 20.10.2024]. Dostupné na: file:///C:/Users/novom/Downloads/usmernenie_eko-schemy_aktualizacia.pdf

18. Poľnoinfo (2024), Rozhodnutie o pridelení podpôr neznamená nič! PPA siaha na platby aj po troch rokoch [elektronický zdroj], [cit. 10.11.2024]. Dostupné na: <https://polnoinfo.sk/rozhodnutie-o-prideleni-podpor-neznamena-nic-ppa-siaha-na-platby-aj-po-troch-rokoch/>
19. GSAA (2024), Geopriestorová žiadosť o podporu [elektronický zdroj], [cit. 8.2.2025]. Dostupné na: <https://gsaa.mpsr.sk/>
20. PPA (2022), Video návod na podávanie identifikačného listu a jednotnej žiadosti o priame podpory [elektronický zdroj], [cit. 12.2.2025]. Dostupné na: <https://www.apa.sk/priame-a-agro-environmentalne-podpory-oznamenia/video-nvod-na-podvanie-identifikanho-listu-a-jednotnej-iadosti-o-priame-podpory/11425>
21. PPA (2024), Systém AMS [elektronický zdroj], [cit. 27.2.2025]. Dostupné na: <https://www.apa.sk/system-ams#:~:text=Je%20to%20inovat%C3%ADvny%20sp%C3%B4sob%20ako%20overi%C5%A5%C2%20%C4%8Di%20na,Zeme%2C%20konkr%C3%A9tne%20z%20dru%C5%BE%C3%ADc%20Sentinel%201%20a%202.>
22. PPA (2024), PPA začala vyplácať preddavky poľnohospodárom [elektronický zdroj], [cit. 3.3.2025]. Dostupné na: <https://www.apa.sk/aktuality/ppa-zacala-vyplacat-preddavky-polnohospodarom/12831>
23. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (2022), Vzory dokumentov a tlačív [elektronický zdroj], [cit. 1.2.2025]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?vzory-tlaciv-9>

Právne normy:

1. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
3. Nariadenie vlády Slovenskej republiky z 30. novembra 2022, ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality
4. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.